

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ

«Τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν» (Β' Κορινθ. ιγ', 9)

Ἱερὰ Εἰκὼν τῆς Παναγίας εἰς τὸ τέμπλον τοῦ Ἱ. Ναοῦ Παναγίας «Παγούσαινας».

Τεύχος 17ον ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2014

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΕΩΣ

ΧΙΟΣ

Ἱερὰ Εἰκὼν τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς εἰς τὸν ὁμώνυμον Ἱ. Ναὸν Καλαμωτῆς

Ἱερὰ Μονὴ Τιμίου Προδρόμου Μουνδῶν

Σπήλαιον Ἀγίας Ἀννης Ἀγίου Γάλακτος Χίου

ΣΤΙΣ ΠΑΝΑΓΙΕΣ ΤΗΣ ΧΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ

*

Ω Παναγιά μου Έρυθριανή, Βοήθεια κι Έλαιούσα,
Γλυκειά και Μυρτιδιώτισσα, Κουρνά κι Αγιογαλοῦσα
καὶ Φάρκαινα καὶ Μεντονιά κι ὅποια κι ἂν πῶ μελένια
ἐκείνη ροδοφίλητη κι αὐτὴ μενεξεδένια,
βοήθα τὶς μανταρινιὲς νὰ μὴν τὶς δέρνει χιόνι
καὶ τοῦ χειμῶνα τὸ ἥλιοφῶς νὰ τὶς μαλαματώνει.

Ω Παναγιά μου Λέτσαινα καὶ Μούτσαινα καὶ Κρήνα
καὶ Σικελιά κι Ἐπίσκεψη καὶ τῶν ἀγγέλων σμύρνα,
Στρατήδαινα, Ἀγιοδεχτινή, Βρετοῦ καὶ Λαμπρυνοῦσα
καὶ μόλις πῶ Σπηλιώτισσα, μοῦ λέει τὸ φῶς Ἀνθοῦσα,
βοήθα τ' ἀλετρίσματα νὰ βρίσκουν γῆς ἀφράτη,
νὰ ν' τὸ σιτάρι ὠκεανὸς κι ἡ Χιὸς καρπὸ γιομάτη.

Χαριτωμένη τῶν Καρυῶν καὶ τοῦ Πυργιοῦ ἀστεροῦσα,
Συριώτισσα, Παγούσαινα, τοῦ Λατομιοῦ εὐλογοῦσα,
γαλήνια Πλακιδιώτισσα, τῶν Ἀγριδιῶν ἡ σκέπη,
οὐράνια τοῦ Χριστοῦ ματιὰ π' ὅλο τὸν κόσμο βλέπει,
βοήθα τοὺς ἐλιόκλωνους λάδι πολὺ νὰ δίνουν
κι οἱ σκῖνοι τὴ μαστίχα τοὺς διαμαντικὸ νὰ χύνουν.

Ω, Παναγιά, ποὺ διάλεξες ναὸ Σου τὴν Αἰγνοῦσα
κι ὦ χάρη Ποταμίτισσα γλυκοχαμογελοῦσα
καὶ χάρη Κοκοροβιλιά καὶ Ρουχουνιώτισσά μου
καὶ τοῦ Κεράμου Δέσποινα καὶ Μαγαζιώτισσά μου,
μερονυχτὶς παρᾶστεκε στοῦ ναύτη τὸ τιμόνι
κι ἀξιώνέ τον γελαστὸς τὴ Χιὸ ν' ἀνταμώνει.

Μαρία κοσμοαγάπητη καὶ σεισμοσυγκρατοῦσα,
Μαρία πονογιάτρισσα, ποὺ ζῆσε ὡς εἶπες, ζοῦσα,
αἰθέρια τῶν βουνοκορφῶν, τῶν ἀστεριῶν ὑφάντρα,
ἀπ' ἄγουρο τὸν ἄνθρωπο, ποὺ τὸν ὑψώνεις ἄντρα,
- μικρὸς ἐγὼ - τὴ χάρη Σου παρακαλῶ Παρθένα,
τοὺς Χιώτες, ὅταν βοηθᾷς, νὰ μὴν ξεχνᾷς κι ἐμένα.

Γιώργης Κρόκος

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΗΜΕΡΙΣ

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ»

*

Τὴν Κυριακὴν 10^{ην} Αὐγούστου 2014, εἰς τὴν Ἑνοριακὴν Αἵθουσαν τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Καρδαμύλων ἐπραγματοποιήθη ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἡμερὶς «ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ».

Ἡ Ἡμερίδα διωργανώθη ἀπὸ τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν καὶ ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὸν Ὅσιον Νικηφόρον τὸν Χιον καὶ τὴν θεολογικὴν θεώρησιν τῆς Οἰκολογίας.

Εἰς τὰς Συνεδρίας προήδρευσεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσσῶν κ. Μᾶρκος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς Ἡμερίδος ἀνέπεμψεν δέησιν ὑπὲρ προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καὶ ἀπηύθυνεν σύντομον Χαιρετισμὸν εἰσαγαγὼν τὸ ἀκροατήριον εἰς τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα ἐν συνεχείᾳ ἀνεπτύχθησαν.

1η Εἰσήγησις:

«Οἰκολογία καὶ Ἐκκλησία»

κ. Κωνσταντῖνος Βούκουνας, Μηχανολόγος Msc, πρώην ὑπεύθυνος Περιβαλλοντικῆς Ἀγωγῆς τῆς Δ.Δ.Ε. Χίου.

2α Εἰσήγησις:

«Ἀκρασία καὶ ἐγκράτεια. Τὸ πρόβλημα καὶ ἡ λύση του γιὰ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο»

κ. Εὐαγγελία Μελαχροινούδη, Θεολόγος Καθηγήτρια.

3η Εἰσήγησις:

«Ἐθελοντισμός καὶ προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος»

κ. Πέτρος Τριπολίτης, μέλος τῆς Ὁμάδος Ἐθελοντικῆς Δράσεως Χίου «ΟΜΙΚΡΟΝ».

Στὴν πᾶμφωτη χορεία τῶν Ἀγίων τοῦ Βροντάδου ¹

Τῆς κ. Πόττης Χαλκιά- Στεφάνου

Ἡ Μυροβόλος Χίος δὲν εἶναι μόνον τὸ χιλιοτραγουδισμένο νησί τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Θεοπόμπου καὶ τοῦ Βάμβα, τοῦ Κοραῆ καὶ τοῦ Ψυχάρη, τοῦ Ἄμαντου καὶ τοῦ Πορφύρα, τοῦ Βερίτη καὶ τοῦ Τρυπάνη, τὸ νησί τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, δὲν εἶναι μόνο τὸ νησί, ποὺ διακρίνεται γιὰ τὴ μακραίωνη ἱστορική του διαδρομὴ καὶ τὴν πνευματική καὶ πολιτιστική του πορεία· εἶναι καὶ Ἀγιοτόκος. Εἶναι τὸ Ἱερὸ Νησί· ἢ **Sacra Chio** κατὰ τὸν Λατῖνο ἱστορικὸ Ἰουστινιάνη. Εἶναι τὸ νησί, τοῦ ὁποῖου οἱ κάτοικοι διακρίνονται γιὰ τὴν ξεχωριστὴ τους εὐλάβεια, τὴν ἔμφυτη εὐσέβεια, τὴ βαθειὰ τους πίστιν πρὸς τὸν Θεό.

Οἱ φοβεροὶ διωγμοὶ τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων, Νέρωνα καὶ Διοκλητιανοῦ καὶ πολὺ ἀργότερα οἱ ἀλληλοδιάδοχοι καταλήψεις καὶ ἀνακαταλήψεις τοῦ νησιοῦ ἀπὸ τοὺς Γενουάτες καὶ τοὺς Τούρκους εἶχαν ὡς συνέπεια τὴ συνέχιση τῶν διώξεων τῶν χριστιανῶν κατοίκων του, μὲ τὴν ἀπάνθρωπη δοκιμασία τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς τους ὑπόστασης· διώξεις, ποὺ συνδαύλιζαν τὴν ἐδραίωση τῆς πίστεως τους στὴν ἀκένωτη παρηγορία τοῦ Θεανθρώπου· καὶ συνάμα χαλύβδωναν τὴν ἀρραγὴ ἐθνική τους συσπείρωση.

Σκηνὲς μίσους καὶ βαρβαρότητας ἀπὸ τὴν μία πλευρά, ἐκδηλώσεις ἀγάπης καὶ συγγνώμης ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἀρνηση καὶ βλασφημία ἀπὸ τὸν κατακτητὴ, κατάφαση καὶ προσευχὴ ἀπὸ τοὺς ἡρωϊκοὺς μάρτυρες τοῦ Ναζωραίου.

Μία ἀτέρμονη διεκυστίνδα ἀνάμεσα στὸ Καλὸ μὲ τίς πράξεις τοῦ Καλοῦ, καὶ στὸ Κακό. Ἐνας ἀγῶνας βιβλικῆς Ἀποκαλύψεως, ταπεινώσεων καὶ ἀνατάσεων, προσμονῆς καὶ μεγαλείου. Ἀγῶνας ὑλικά ἄνισος, ἠθικά ὁμῶς καὶ πνευματικὰ ὑπέρτερος, ποὺ στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου ἐπεφύλασσε τὴν ἐπιβεβαίωση καὶ τὴν τελικὴ δικαίωση.

Ἱερὰ Τάγματα τοῦ Χριστοῦ, ἡρωϊκοὶ στρατιῶτες τοῦ Ναζωραίου, οἱ Ἅγιοι, οἱ Ὅσιοι καὶ οἱ Μάρτυρες, ποὺ παρελαύνουν μὲ ὅλη τους τὴ θεϊκὴ μεγαλοπρέπεια καὶ λαμπρύνουν μὲ τὴν ἀρετὴ τους τὸ νησί· ὁλόλαμπροι ἀστέρες, ποὺ κοσμοῦν τὸ πνευματικὸ του στερέωμα καὶ χαλυβδώνουν μὲ τὴν Ὁμολογία τους τὴν πίστιν τοῦ καταδυναστευόμενου λαοῦ στοὺς ζοφε-

¹ Ἡ παροῦσα Ὁμιλία ἐξεφωνήθη τὴν Κυριακὴ 11 Δεκεμβρίου 2011 εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Φιλοπροόδου Ὁμίλου Βροντάδου (Φ.Ο.Β.).

ρους χρόνους τῆς σκλαβιάς καὶ ἐκπλήσσουν μὲ τὸ θάρρος, τὴν αὐταπάρνηση, τὴ θυσία τους.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλειώδες νόημα τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ νησιοῦ, ποὺ μὲ τὶς ἀναγκαῖες διαφοροποιήσεις ἀπὸ τὴν παράλληλη Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία καὶ κατὰ συνέπεια ὅλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴ μακράϊωνη καὶ σκοτεινὴ περίοδο τῆς σκληρῆς δοκιμασίας του.

Τὴ νῆσο Χίο ἐπιλέγουν οἱ Μάρτυρες, ποὺ μὲ τὴ διάχυτη ἱερότητα τοῦ χώρου καὶ τὸν ἀνώτερο θρησκευτικὸ του παλμὸ χαρακτηρίσθηκε ὡς τόπος προσευχῆς, ἐξομολογήσεως καὶ καθάρσεως ἀπὸ τοὺς ντονμέδες, τοὺς ἐξωμότες χριστιανούς· τὴ Χίο ἐπιλέγουν ὡς τὸν τόπο τῆς Ὁμολογίας τους, ὡς τὸν τόπο τοῦ Μαρτυρίου, τῶν βασάνων, τῆς θυσίας τους.

Τὴν πάμφωτη χορεία τῶν Ἀγίων τῆς χιακῆς Ἐκκλησίας μία πλειάδα Νεομαρτύρων καὶ Ὁσίων, ποὺ γεννήθηκαν στὴν κωμόπολη τοῦ Βροντάδου ἢ ἐγκαταβίωσαν ἢ διήλθαν ἢ διέλαμψαν σὲ αὐτὴ, καταυγάζει τὸ πνευματικὸ της στερέωμα.

Στὰ ἱστορικὰ κράσπεδα τοῦ Βροντάδου γεννήθηκαν οἱ δύο Ἱερομάρτυρες, ποὺ ἤχησαν τὴν παναρμόνια σάλπιγγα τῆς θυσίας γιὰ τὴν πίστη τοῦ γλυκυτάτου Ναζωραίου, ὁ **Ἀρχιδιάκονος Μακάριος Γαρρῆς** καὶ ὁ **ιερέας Σταμάτιος Χαρτουλάρης**.

Ὅλη τὴ θηριωδία τοῦ στυγνοῦ δυνάστη γεύτηκε ὁ ἀπὸ τὸν Βροντάδο **Ἱερομάρτυρας Μακάριος Γαρρῆς**. Ὑπηρετήσε ὡς Ἀρχιδιάκονος στὸ Ἱερὸ Θυσιαστήριο κοντὰ στὸ Ἀρχιεπισκοπεῖο τῆς Χίου Πλάτωνα ἀπὸ τὸ ἔτος 1817 ἕως τὸ 1822 μαζὶ μὲ τὸν ἀπὸ τὴν Καλλιμασιά Διάκονο Γρηγόριο Ψαλτάκη.

Μὲ τὴν ἔκρηξη τῆς Ἐπαναστάσεως τὸ 1821 ὁ Βαχίτ πασὰς τῆς Χίου, φοβούμενος ἐξέγερση καὶ τῶν Χίων, διατάζει καὶ συλλαμβάνουν στίς 28 Ἀπριλίου τοῦ ἰδίου ἔτους, μαζὶ μὲ τοὺς Προκρίτους καὶ τοὺς Δημογέροντες, καὶ τὸν Μητροπολίτη Πλάτωνα καὶ τοὺς Διακόνους του. Τοὺς κρατοῦν ὅλους ὡς ὀμήρους, ἐνέχυρα τοὺς ὀνομάζουν, στίς φυλακὲς τοῦ Φρουρίου τῆς πόλεως Χίου. Τὸν Ἀρχιεπισκοπεῖο συνοδεύουν ἐκ περιτροπῆς ἀνὰ μῆνα ἑνας κάθε φορὰ ἀπὸ τοὺς δύο Διακόνους του.

Μέσα στὴ σκοτεινὴ καὶ ζοφώδη φυλακὴ τοῦ Φρουρίου ὁ Ἀρχιδιάκονος Μακάριος, κοντὰ στὸν Ἱεράρχη Πλάτωνα καὶ τοὺς ὑπολοίπους ὀμήρους, διέρχονται τὴν πιὸ σκληρὴ κι ἀπάνθρωπη διαβίωση. Μένουν, ὅλοι τους, στοίβαγμένοι, κοντὰ ἐβδομήντα ψυχές, στὸ μικρὸ χώρο τοῦ δεσμοτηρίου τους μὲ μύριες κακουχίες καὶ ἀνυπόφορη δυσσομία.

Ἐνα σκωληκόβρωτο παξιμάδι, ποὺ σὲ τίποτα δὲν διέφερε, κατὰ τὸν συγγραφέα Ἀνδρέα Μάμουκα, ἀπὸ τὴν πλίνθο, καὶ κατὰ τὸ χρῶμα καὶ κατὰ τὴν σκληρότητα, παρὰ μόνον ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν σκωληκῶν, ἦταν ἡ τροφὴ τους, καὶ δύο ποτήρια ἀκάθαρτο νερὸ τὴν ἡμέρα.

Με τὴν κατηγορία ὅτι ἔλαβαν μέρος σὲ στάση κατὰ τῶν τουρκικῶν Ἀρχῶν καταδικάζονται μὲ τὴν ποινὴ τοῦ θανάτου.

Ἀνθρώπινα ράκη οἱ ὁμηροί, ὅμοιοι μὲ ἀπόκοσμα ὄντα, ἀνυπόδητοι, μὲ ἓνα μόνο, κατὰ διαταγὴ τοῦ Βαχίτ, χιτῶνα, μὲ τὰ χέρια δεμένα πίσω, καὶ τὴν ἐπιδερμίδα ὁλόασπρη ἀπὸ τῆ στέρηση τοῦ ἡλίου, περιστοιχιζόμενοι ἀπὸ πλῆθος ἐνόπλων Ἀγαρηνῶν, ὁδηγοῦνται, κατὰ ὁμάδες, στὸν τόπο τοῦ Μαρτυρίου τους. Ἐξαντλημένοι καὶ ἐξαῦλωμένοι, ἀλλὰ ὄχι κατηφείς, βαδίζουν οἱ περισσότεροί μὲ θάρρος, ψελλίζοντας προσευχές.

Ἐξήντα τρεῖς πάσσαλοι ἔχουν στηθεῖ κατὰ μῆκος τῆς νότιας πλευρᾶς τοῦ Φρουρίου. Ὁ αἰμοβόρος δῆμιος περιμένει περιχαρὴς τοὺς ὁμήρους. Τὰ αἰμοσταγῇ χέρια του δίνουν τέλος στὴν ἐπίγεια ζωὴ στοὺς δύο πρῶτους ὁμήρους τῆς πρώτης ὁμάδας, Πλάτωνα Φραγκιάδη καὶ Μακάριο Γαρρῆ.

Σὰν θυμίαμα ἀνεβαίνει καὶ ἡ προσευχὴ τοῦ Ἀρχιδιακόνου στὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ, καθὼς, στὰ γαλανὰ νερὰ τοῦ Οὐρανοῦ, πλέκεται τὸ ἀμάραντο στεφάνι τῆς θυσίας του.

Ὅργανο τῆς Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἔμπεδος ἐντολοδόχος τῶν Βουλῶν τοῦ Κυρίου, ὑπῆρξε καὶ ὁ **Ιερομάρτυρας Σταμάτιος**, κατὰ κόσμον **Χαρτουλάρης**, ιερέας τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Βροντάδου, μὲ τὴν αὐτοθυσία καὶ τὸ θάρρος του, μὲ τὴ γενναιότητα, τὴ νίκη καὶ τὸν θρίαμβον τῆς πίστεως του γιὰ τὴ στερέωση τοῦ θρησκευτικοῦ φρονήματος τῶν χριστιανῶν κατὰ τὰ ζοφερὰ χρόνια τῆς τουρκοκρατίας.

Μεσήλικας κατὰ τὴν τρομερὴ Σφαγὴ τῆς Χίου τὸ 1822 ὑπηρέτησε, λόγῳ τῆς μορφώσεώς του, ὡς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Βροντάδου. Διακρίθηκε γιὰ τὰ φλογερά κηρύγματά του, τὴν εὐσέβεια, τὴν ἀγάπη, τὴν ἀφοσίωση, τὴν πίστη, τὸν ἐξαίρετο ζῆλο πρὸς τὰ ἱερά του καθήκοντα.

Ἦταν μελετηρὸς, ἱεροπρεπής, καλλίφωνος.

Εἶναι Μ. Πέμπτη 30 Μαρτίου τοῦ 1822. Ὁ ἀγαθὸς λευΐτης τοῦ Κυρίου λειτουργεῖ στὸν Ἱ. Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Βροντάδου. Ξαφνικά, ἀνοίγει ἡ θύρα τοῦ Ναοῦ καὶ μὲ τρόμο οἱ πιστοὶ τὸν πληροφοροῦν ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἔρχονται πίσω τους, σκορπίζοντας στὸ πέρασμά τους φρίκη καὶ θάνατο.

Ὁ εὐλαβὴς ιερέας δὲ θέλει νὰ διακόψει τὴ Θ. Λειτουργία. Θέλει νὰ τηρήσει τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες, ποὺ λέγουν, ὅτι, «ἐὰν τοῦ Λειτουργοῦ ἐμπέσωσιν ἐχθροὶ ἢ ἀλλόφυλοι ἢ αἵρετικοὶ καὶ φονεῖς καὶ δὲν δύναται νὰ τελείωση τὴ Θ. Λειτουργία, πρέπει νὰ συστείλῃ τὰ Ἅγια, διὰ νὰ μὴ μένωσιν εἰς χλεύην καὶ ἐμπαιγμὸν ἐκείνων τῶν ληστῶν. Ἄν δὲ θέλῃ, νὰ φύγῃ ἂν δύναται. Ἄν δὲ μείνῃ, κρεῖττον εἶναι καὶ ἂν φονευθῇ μάρτυς στεφανοῦται».

Πιστὸς στὸ ἱερόν του καθῆκον μένει ὁ ιερέας Σταμάτιος καὶ προχωρεῖ τὴ Θ. Λειτουργία. Ἐχει φτάσει στὴν ἀνάγνωσι τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὅταν κανονιᾶς βαριᾶς ἀκούονται, ποὺ διακόπτονται ἀπὸ σπαρακτικὰς

κραυγές. Ὁ τούρκικος ὄχλος τρέχει μὲ μανία καὶ ξεχύνεται κατὰ τοῦ ἀδύναμου λαοῦ. Ἐχει φτάσει ψηλὰ στὸν Βροντάδο. Ὁρμητικὸς καὶ ἀσυγκράτητος ἀνεβαίνει τὶς ἀνηφοριές καὶ λεηλατεῖ. Καταστρέφει. Πυρπολεῖ καὶ σφάζει ὅσους χριστιανοὺς συναντᾷ.

Μὲ ἀβυσσαλέο μῖσος εἰσβάλλουν στὸν Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ποὺ ἀτάραχος ὁ ἱερέας Σταματίος ἀναγινώσκει μπροστὰ στὴν Ὁραία Πύλη τὸ Εὐαγγέλιο.

Σατανικὲς μορφὲς μὲ σπαθιά καὶ γιγατόνια οἱ αἰμοσταγεῖς τύραννοι, στέκονται μέσα στὴν ἐκκλησία καὶ γελοῦν σαρκαστικά, καθὼς ἀντικρύζουν τὸν δακρύβρεχτο ἱερέα νὰ συνεχίζει τὴν ἀνάγνωση τοῦ Εὐαγγελίου. Μὲ ὕβρεις καὶ λύσσα ὁρμοῦν ἐναντίον του. Καί, πρὶν προλάβει νὰ τελειώσει τὴν ἀνάγνωση, τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Εἰρήνης, βρίσκεται κομματιασμένο στὸ δάπεδο.

Σὰν ἀφιονισμένοι ἔπειτα ρίχνουν κάτω τὸν ἱερέα καὶ τὸν ποδοπατοῦν. Τὸν χτυποῦν ἄγρια μὲ τὰ ξίφη τους. Τὸν τραβοῦν ἀπὸ τὰ μαλλιά· τοῦ κόβουν τὴ γλῶσσα. Αἰμόφυρτο κατόπιν καί, ἀφοῦ τὸν τυραννήσουν, τὸν σέρνουν, κατὰ τὸν αὐτόπτη μάρτυρα γεροΝεαμονητό, μπροστὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα. Καὶ ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Ἐσταυρωμένου τοῦ ἀποκόπτουν τὴν κεφαλὴ.

Ἐπειτα λεηλατοῦν τὸν Ναὸ καὶ τὸν παραδίδουν σὲς ἀνελέητες γλῶσσες μίας ἀκόλαστης πυρκαγιᾶς.

Κι ἐνῶ τὸ τίμιο Λεῖψανο τοῦ Μάρτυρα Σταματίου καίγεται, ἡ μακαρία ψυχὴ τοῦ ἁγιασμένου Ἱερέα ἀνεβαίνει στὸν Οὐρανό, ὅπου μὲ τὸ ἀνέσπερο Φῶς τῆς Τρισηλίου Θεότητος θὰ ἀποτελειώσκει τὸ τελευταῖο Εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα τῆς τελευταίας του Θ. Λειτουργίας τῆς Μ. Πέμπτης.

Τὸν ἔνθεον λόγο μὲ τὴν ἄγρυπνη θρησκευτικὴ καὶ ἐθνικὴ συνείδηση ἐβίωσαν οἱ θεόπνευστες μορφὲς τῶν Ὁσίων καὶ Ἁγίων, **Μακαρίου Νοταρᾶ, Ἀθανασίου Παρίου καὶ Νικηφόρου τοῦ Χίου**, ποὺ μὲ τὴν εὐλογημένη παρουσία τους ἁγίασαν τὰ ἐνδοξα χώματα τοῦ Βροντάδου.

Ὑπέρμαχος καὶ πρωταγωνιστὴς στὴν Ἑρῖδα τῶν Κολλυβάδων Πατέρων, ἀλλὰ δυσαρεστημένος καὶ κατατρεγμένος, ὁ **Ἀρχιεπίσκοπος Κορίνθου Μακάριος** ἐγκαταλείπει τὸ Ἀγώννυμον Ὅρος.

Στὴ Χίο, ὅπου καταφεύγει, ἀναλαμβάνει γιὰ μικρὸ χρονικὸ διάστημα τὴ διεύθυνση τῆς Σχολῆς τῆς Χίου. Ἐγκαταβιώνει ἀργότερα στὸ Μονύδριο τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, σὲς ὑπώρειες τοῦ ὁρους Αἵπους, ὅπου θέτει τὸν ἑαυτὸν του στὴ διακονίᾳ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἐδῶ, προσεύχεται ἀδιάκοπα, ἐξομολογεῖ, βοηθεῖ τοὺς κατατρεγμένους χριστιανοὺς, μυρῶνει καὶ διαβάζει τὶς Ἰλαστικὲς Εὐχὲς στοὺς ἐξωμότες. Γίνε-

ται ἀλείπτῃς ψυχῶν, στηρίζει τοὺς μάρτυρες στὴν Ὁμολογία τους γιὰ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ.

Ἐκοιμήθη ὁσιακά.

Ἡ ἁγιασμένη ψυχὴ του φτερουγίζει στὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ τὸ ἔτος 1808. Ἐνα πλούσιο συγγραφικὸ ἔργον τὸν συνοδεύει ἐπίσης.

Συνεργάτης ἀκάματος καὶ συναγωνιστὴς στὸ πνευματικὸ στερέωμα τῆς Χίου, τηλαυγὴς φάρος, ἡ θεοφυλὴς προσωπικότητα μὲ τὴ φωτεινὴ διάνοια καὶ τὴν ἀγνὴ καρδιά, ὁ **Ὅσιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος**.

Ὁμόψυχος καὶ ὁμόφρων στὴν Ἐριδα τῶν Κολλυβάδων Πατέρων μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο, καταφεύγει στὴ Χίο.

Θεωρητικὸς στοχαστὴς καὶ σοφὸς Διδάσκαλος διευθύνει ἐπὶ τρεῖς δεκαετίες τὴν ἀκμάζουσα μὲ τὴ ζωογόνο πνοή του Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τῆς Χίου, τὴν ὁποία προάγει σὲ Ἀκαδημία καὶ ἡ ὁποία ἀπέβη ἐθνικὴ καὶ ἱεραποστολικὴ κυψέλη.

Στὰ τμήματά της ἐφοίτησαν Ἕλληνες καὶ ἄλλοεθνεῖς. Οἱ ἀπόφοιτοι ἀπὸ αὐτὴν, ὡς ἐργατικὲς μέλισσες, ἀποστέλλονται σὲ ὁλόκληρη τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτὴν μὲ τὴ ρητὴ ἐντολὴ νὰ μεταλαμπαδεύσουν τὰ χριστιανικὰ καὶ ἐθνικὰ ἰδεώδη, ὥστε νὰ ἀφυπνισθεῖ τὸ Γένος ἀπὸ τὸν πνευματικὸ λήθαργο καὶ νὰ ὁδηγηθεῖ στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὰ Μυστήριά της.

Ἡ ἁγιασμένη ψυχὴ του ἐγκαταβιώνει στὴ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Ρεστά. Πολὺ τακτικὰ ἐπισκέπτεται τὸ ἀσκητήριον τοῦ Αἵπους καὶ συνεργάζεται πνευματικὰ μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο γιὰ τὴ συγγραφὴ ψυχωφελῶν βιβλίων.

Ὡς πρῶτος ἀναμορφωτὴς τῆς Σχολῆς τῆς Χίου, ὅπως χαρακτηρίσθηκε ὁ Σχολάρχης Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, ἐργάσθηκε ἄοκνα γιὰ τὸ σκλαβωμένο Γένος μέχρι τὴν τελευταία του πνοή, τὸ ἔτος 1813.

Πολυσπούδαστος καὶ πολυγραφώτατος διακρίθηκε γιὰ τὴν ἀφιλοκέρδειά του.

Τὴν πνευματικὴ παλαίστρα τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου στὸν Βροντάδο ἐπισκέπτεται τακτικὰ καὶ συνασκεύεται πνευματικὰ καὶ ὁ ὁμόζηλός του Ἱερομόναχος **Νικηφόρος**, ὁ ὁποῖος, μετὰ τὴ διδασκαλία του στὴ Σχολὴ τῆς Χώρας μὲ τὸν Ἀθανάσιο τὸν Πάριο καὶ τὴν Ἡγουμενεία του στὴ Νέα Μονή, ἐγκαταβιώνει στὸ Μονύδριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Ρεστά.

Ἐργάζεται τὸν Εὐαγγελικὸ Λόγο ἄοκνα στὸν Ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου.

Μὲ τὸ κηρυκτικὸ του ἔργο συντελεῖ στὴν ἠθικὴ διάπλαση τῶν πιστῶν τῆς τουρκοκρατούμενης Χίου καὶ φροντίζει μὲ τὴν ἀφθαρτὴ λαμπάδα

τοῦ Εὐαγγελίου νὰ μὴν καταπέσει στὶς ψυχὲς τῶν χριστιανῶν τὸ σκοτάδι τῆς λήθης.

Ἐλεεῖ τοὺς ἀναξιοπαθοῦντες. Βοηθεῖ τοὺς ἐξωμότες. Γίνεται ἀλείπτῃς γιὰ τοὺς μάρτυρες. Φυτεύει δένδρα. Δημιουργεῖ φυτώρια καὶ μοιράζει δενδρύλια γιὰ τὴ δενδροφύτευση τῆς νήσου. Κάποιες φορές ἡ δενδροφύτευση εἶναι τὰ ἐπιτίμια, κατὰ τὴν ἐξομολόγηση τῶν χριστιανῶν.

Συγγράφει βιβλία καὶ συνεργάζεται μὲ τὸν Διδάσκαλο Ἀθανάσιο τὸν Πάριο καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο γιὰ τὴν ἐκδοση τοῦ Νέου Χιακοῦ Λειμωναρίου.

Ὁ Χριστομύμητος Νικηφόρος ἐκοιμήθη ὁσιακὰ στὴ Μονὴ τοῦ Ρεστὰ τὸ ἔτος 1819.

Ἐξω ἀπὸ τὸν Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Βροντάδου δίνει τὴ δική του Ὁμολογία Πίστεως μὲ τὸν διὰ πυρᾶς θάνατον ὁ **Ἅγιος Νεομάρτυρας Θεόφιλος ὁ Ζακύνθιος**.

Οὔτε οἱ κολακεῖες, οὔτε οἱ ὑποσχέσεις, οὔτε οἱ ξυλοδαρμοί, οὔτε οἱ φοβέρες μπόρεσαν νὰ πτοήσουν τὸν γενναῖο ὑπερασπιστὴ τῆς Ἀλήθειας τοῦ Χριστοῦ Θεόφιλο καὶ νὰ τὸν πείσουν νὰ ἀλλαξοπιστήσῃ.

Καὶ δὲν δειλίασε ἀκόμη κι ὅταν ἀνοιξαν οἱ πύλες τοῦ δεσμο-τηρίου του καὶ τὸν κάλεσαν γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς θανατικῆς του καταδίκης· οὔτε, κι ὅταν τὸν ὑποχρέωσαν μὲ ἀπανθρωπιά καὶ βαρβαρότητα νὰ συλλέξει τὰ ξύλα, πού θὰ χρησιμοποιοῦσαν γιὰ τὴ φωτιά καὶ νὰ τὴν ἀνάψει, γιὰ νὰ κάψει ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτὸν του !!!

Μπροστὰ σὲ ἓνα πλῆθος Ἀγαρηνῶν, πού φωνασκεῖ καὶ χειρονομεῖ ἀνάβει ὁ μάρτυρας μὲ ἡρεμία καὶ περισυλλογὴ τὴν πυρά.

Κι ὅταν ἡ φωτιά ἐγίνε μεγάλη καὶ οἱ γλῶσσες τῆς ὑψώθηκαν πρὸς τὸν οὐρανό, ὁ μάρτυρας μπαίνει μόνος του μέσα, ἐνῶ συνεχίζει νὰ προσεύχεται.

Προσεύχεται στὸν Ἑσταυρωμένο Ἰησοῦ γιὰ τὴν ἀγάπη Του πρὸς τὸ ἀνθρώπινο γένος καὶ ψάλλει ὕμνους πρὸς τὸν Δημιουργὸ καὶ Πλάστη του μέχρι τὴν τελευταία στιγμή.

Παραδίδει τὸ πνεῦμα του στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ τὸ ἔτος 1635.

Ἄγγελοι μὲ ἀμάραντα στεφάνια ἀγκαλιάζουν τὴν ἀγνή ψυχὴ του καὶ τὴν ὀδηγοῦν στὰ Τάγματα τῶν Ἀθλητῶν τῆς Πίστεως καὶ τῶν Μαρτύρων τοῦ Βροντάδου, γιὰ νὰ συνευφραίνονται ὅλοι μαζί αἰωνίως.

Μὲ πνεῦμα ἀγάπης ἔνευσε ὁ Θεὸς τοῦ Ἐλέους στὴν καρδιὰ τοῦ Μάρτυρα Πολυδώρου ἐκ Κύπρου καὶ ὀδήγησε τὰ βήματά του στὴ Χίο, στὸ ἀσκητήριό τοῦ Βροντάδου, κοντὰ στὴ φεγγοβολοῦσα ἀπὸ εὐσέβεια κι ἀρετὴ μορφή τοῦ Ἱερομόναχου πλέον Μακαρίου.

Οἱ συνετοὶ καὶ νουνεχεῖς λόγοι τοῦ ἀλείπτη μαρτύρων πνευματικοῦ του, στηρίζουν τὴ νεανικὴ ψυχὴ τοῦ ἐξωμότου· τοῦ μαθαίνουν νὰ μὴ βιάζεται νὰ τρέχει πρὸς τὴ θυσία, γιὰ νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὸ ἀμάρτημά του· τοῦ μαθαίνει, πῶς νὰ προετοιμασθεῖ κατάλληλα μὲ τὴ νηστεία καὶ τὴν προσευχή, μὲ τὴν ἀνάγνωση Ἱερῶν Βιβλίων καὶ πῶς νὰ καθοπλισθεῖ πλήρως μὲ τὰ πνευματικὰ ἐφόδια τῆς ἀληθινῆς καὶ τέλειας μετάνοιας, γιὰ νὰ λάβει τὶς Ἰλαστικὰς Εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ προπάντων ἔτοιμος πλέον νὰ λάβει τὴ Θεία Μετάληψη, τὸ ἐφόδιο πρὸς τὴν οὐράνια ὁδὸ, ὥστε νὰ μπορέσει νὰ παραταχθεῖ πρὸς τὶς ἀρχὰς καὶ τὶς ἐξουσίαις τοῦ σκούτου.

Ὁ πολὺπαθος Μάρτυρας Πολύδωρος ἀφήνει τὴν τελευταία του πνοὴ μὲ τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον στὴ Νέα Ἐφεσο τὸ ἔτος 1794.

Ἡ ἥρωϊκὴ ψυχὴ του φτερουγίζει στὶς ἀγκάλες τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ του, ποὺ τόσο ἀγάπησε.

Κυνηγημένος ἀπὸ τὸ φρικτὸ ἀμάρτημα τῆς ἐξόμωσής του ὁ Νεομάρτυρας Θεόδωρος ὁ Βυζάντιος καταφεύγει στὴ Χίο.

Ἐχει πληροφορηθεῖ γιὰ τὴν ἀκτινοβολοῦσα στὸ πνευματικὸ στερέωμα τῆς νήσου μορφὴ τοῦ Ἱερομονάχου Μακαρίου, ποὺ ἐμόναζε στὸ Μονὺδριον τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων τοῦ Βροντάδου.

Τὸν Ἱερομόναχο Μακάριο συναντᾷ στὸ ἀσκητήριό του στὸν Βροντάδο. Γονατιστὸς καὶ μὲ συντριβὴ καρδίας ἐξομολογεῖται δακρυβρεχτος μπροστὰ στὸ ἱερὸ πετραχῆλι τοῦ Μακαρίου, γιὰ νὰ ἀποπλύνει τὸ ρύπον τοῦ ἀμαρτήματός του. Γονατιστὸς καὶ ὁ Ἱερομόναχος Μακάριος προσεύχεται μαζί του στὸν Κύριο τῆς Ἀγάπης νὰ συγχωρήσει τὸ πλάσμα Του.

Ὁ βαθύτατος ὁμως πόθος τοῦ Θεοδώρου εἶναι ἡ ἔμπρακτὴ κι ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἐξιλέωσή του.

Τὸ ἁγιασμένο αἷμα τοῦ μάρτυρα ἐπότισε, μετὰ ἀπὸ πολλὰ βασανιστήρια, τὰ ἱερὰ χῶματα τῆς Μυτιλήνης.

Ἡ ἄδολη ψυχὴ τοῦ θαρραλέου προμάχου τοῦ Χριστοῦ καλπάζει ἐμπλεως χαρμονῆς πρὸς τὰ οὐράνια δώματα, πρὸς τὸν θρόνον τοῦ Ἀγωνοθέτου Ἰησοῦ τὸ ἔτος 1795.

Καὶ ὁ Νεομάρτυρας Μᾶρκος ὁ Νέος «ηὐλίσθη ἡμέρας τινὰς» στὸ ἀσκητήριον τῶν ὑπωρείων τοῦ ὄρους Αἵπους, στὸν Βροντάδο, κοντὰ στὸν Ἱερομόναχο Μακάριο, ὁ ὁποῖος μάλιστα προσπαθεῖ, νὰ τὸν ἀποτρέψει ἀπὸ τὸ μαρτύριο.

Ἡ ἀμετάκλητὴ ὁμως ἀπόφαση τοῦ μάρτυρα τὸν ὀδηγεῖ στὸ κριτήριο, ἀπὸ ὅπου φυλακίζεται καὶ ὑφίσταται φρικτὰ κι ἀπάνθρωπα βασανιστήρια.

Μὲ τὸ ἀριστεῖον τῆς Ἀθλήσεως, χωρὶς κανένα σημάδι σκυθρωπότητος ἢ φόβου ἢ θανάτου στὸ πρόσωπο, ἀλλὰ ἐμπλεως Θείας Χάριτος ὁ μάρ-

τους του Χριστού οδηγείται στον τόπο του μαρτυρίου, στη θέση Βουνάκι της πόλεως Χίου.

Το ορμητικό ξίφος του τζελάτη του αποκόπτει την κεφαλή. Με αυτόν τον τρόπο ο γενναῖος ἀθλητής της χριστιανικῆς πίστεως ἐσάλπισε νικητήριον σάλπισμα πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τὸ ἔτος 1801.

Στὸ ἐργαστήρι τῆς πνευματικῆς του ἀσκήσεως στὸν Βροντάδο, παράμερα ἀπὸ τὸ Μονύδριο τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, στίς ὑπώρειες τοῦ ὄρους Αἵπους, μέσα σὲ ὑπόγεια στοὰ ὁ Ἅγιος **Νεομάρτυρας Δημήτριος** ἀπὸ τὴν Πελοπόννησο ἐπιμελεῖται μὲ τὴ φροντίδα τοῦ Ἱερομόναχου Μακαρίου σὲ ἔργα μετανοίας, μὲ τὴν ἀδιάλειπτη προσευχή, τὴν αὐστηρὴ νηστεία, τὶς γονυκλισίες, καὶ προπάντων μὲ τὴν εἰλικρινῇ του μετάνοια.

Μὲ προσοχή ἀκούει τὶς συμβουλές τοῦ πνευματικοῦ του Μάκαριου, πού τὸν βεβαιώνει γιὰ τὸ ἄπειρο ἔλεος τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Θεοῦ κι ὅτι δὲν ὑπάρχει ἁμαρτία, ὅσο μεγάλη καὶ ἂν εἶναι, πού νὰ μὴ μπορεῖ νὰ συγχωρηθεῖ μὲ τὴν ἐξομολόγηση καὶ τὴ μετάνοια. Προσπάθειά του εἶναι νὰ τὸν ἀποτρέψει ἀπὸ τὸ Μαρτύριο.

Ἡ φλόγα ὅμως τῆς ἀγάπης του γιὰ τὸν γλυκύτατο Ναζωραῖο γίνεται πύρινη δάδα, πού τοῦ κατακαίει τὴν καρδιά καὶ διατηρεῖ ἄσβεστη τὴν ὑπὲρ Ἰησοῦ Ὁμολογία του.

Ὁ καλλίνικος Μάρτυρας τοῦ Χριστοῦ Δημήτριος ἐκ Πελοποννήσου ἐτελείωσεν τὸν καλὸν ἀγῶνα τοῦ Μαρτυρίου του μὲ τὸν διὰ ἀποκεφαλίσμου θάνατόν του τὸ ἔτος 1803.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν «κοίμησή» του Ἱερομόναχου Μακαρίου οἱ Μάρτυρες ἐξακολουθοῦν νὰ «αὐλίζουν» στὸ Μονύδριο τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων στὸν Βροντάδο γιὰ εὐλογία καὶ στήριξη ἀπὸ τὸν ἁγιασμένο πνευματικό.

Τὸ ἔτος 1813 στὸ Μονύδριο τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καταφεύγει ὁ μάρτυρας **Ἀγγελῆς ἀπὸ τὸ Ἄργος**. Περηνῆς καὶ δακρύβρεχτος μὲ ὑπερβάλλουσα ἀγάπη, διάπυρο πόθο καὶ ὑπερέξοχη εὐλάβεια, προσεῦχεται ἀδιάκοπα ἐπάνω στὸν τάφο τοῦ προσφιλοῦς του Ἱεράρχη, γιὰ νὰ τὸν ἐνδυναμώσει καὶ νὰ τὸν ἀξιώσει νὰ τελειώσει τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς Ἀθλήσεως, ὅπως ὁδήγησε σὲ ὁδὸ μετανοίας τοὺς Μάρτυρες Πολύδωρο τὸν Κύπριο, Θεόδωρο τὸν Βυζάντιο καὶ Δημήτριο τὸν Πελοποννήσιο.

Ἡ γαλήνια ψυχὴ τοῦ Μάρτυρα Ἀγγελῆ, μὲ τὴν ὑπέμετρη ἀγάπη πρὸς τὸν Κύριον τῆς Δόξης Ἰησοῦ, πορεύεται στὰ οὐράνια σκηνώματα τὸ ἔτος 1813.

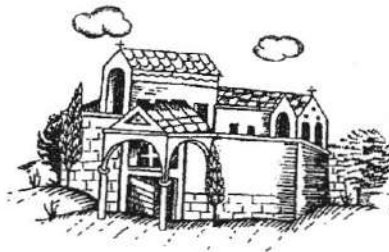
Κυρίες καὶ Κύριοι

Μυρίπνοα ἄνθη τῆς πνευματικῆς Ἑδέμ τοῦ Βροντάδου οἱ ἔντεκα Ἄγιοι καὶ Ὅσιοί της, οἱ γεννηθέντες, οἱ διελθόντες καὶ διαλαλάμψαντες σὲ αὐτὴ, σελαγίζουν εὐφρόσυνα στὸ οὐράνιο στερέωμά του.

Τοὺς δοξάζουμε καὶ τοὺς γεραίρουμε.

Τιμοῦμε μὲ σεβασμὸ τὴν ἱερὴ Τους μνήμη. Εἴμεθα εὐγνώμονες γιὰ τὴν ἀνεκτίμητη συμβολὴ Τους στὴν ἐπικράτηση καὶ διάδοση τῆς θρῆ σκείας τοῦ γλυκυτάτου Ναζωραίου, γιὰ τὴ μέγιστη θυσία Τους στὴ διατήρηση τῆς γλώσσας μας, τὴ συνέχεια τοῦ Γένους μας, τὴ διατήρηση τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητας στὰ 566 χρόνια σκλαβιάς τοῦ νησιοῦ στοὺς ἀλλόθρησκους καὶ μὴ, κατακτητές.

Ταπεινὰ κλείνουμε τὸ γόνυ καὶ προσευχόμεθα νὰ ἀπλώνουν τὴ σκέπη Τους στὸν ἱερό μας τόπο καὶ νὰ μᾶς προστατεύουν ὡς λαὸ καὶ ὡς Ἕθνος, ἀλλὰ καὶ τὴν Οἰκουμένη ὁλόκληρη.

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΦΥΛΛΟ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

κ. ΜΑΡΚΟΥ

- Ἐκδότης: Η ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ.
- Ἀπευθύνεσθε: «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» - Ἱερά Μητρόπολις Χίου, Ψαρῶν καί
- Οἰνουσσῶν - Κων. Ἀμάντου 24, Τ.Κ. 82100 - ΧΙΟΣ.
- Ἡ «ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ» διανέμεται δωρεάν.
- Δεκτές αὐτοπροαίρετες δωρεές ἀναγνωστῶν, ὑπὲρ τοῦ κατηχητικοῦ καὶ φιλανθρωπικοῦ ἔργου.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ

Πρωτ. 1757

Αριθμ.

Διεκπ. 999

Εν Χίω τῇ 9ῃ Σεπτεμβρίου 2014

Σύναξις Θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης

Ἀπόφασις Αριθ. 108.-

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει:

1. Τοὺς Ἀγιογραφικοὺς λόγους:

- α) «Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων» (Παροιμ. 10, 6),
- β) «Τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθαυμάστωσεν ὁ Κύριος» (Ψαλμ. 15, 3),
- γ) «Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος» (Ψαλμ. 112, 6),
- δ) «Ἐμοὶ δέ λῖαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου ὁ Θεός» (Ψαλμ. 138, 17).

2. Τό ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας Συνοδικὸν τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐν ᾧ ὀρίζεται: «... καὶ τοὺς αὐτοῦ ἁγίους ἐν λόγοις τιμῶντες, ἐν συγγραφαῖς, ἐν νοήμασιν, ἐν ναοῖς, ἐν εἰκονίσμασι...»,

3. Τό Μαρτυρολόγιον τοῦ Ἀγ. Πολυκάρπου, Ἐπισκόπου Σμύρνης,

4. Τὴν μελέτην τοῦ Ἀγίου Νεκταρίου, Ἐπισκόπου Πενταπόλεως, «Περὶ τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ»,

5. Τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 29 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»,

6. Τὴν εὐλάβειαν τῶν Ὁρθοδόξων χριστιανῶν τῆς πόλεως τοῦ Βροντάδου πρὸς πάντας τοὺς ἐν Βροντάδῳ διαλάμπαντας Ἀγίους,

ἀποφασίζομεν

τὴν καθιέρωσιν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Συνάξεως πάντων τῶν ἐν Βροντάδῳ διαλαμπάντων Ἀγίων τὸ Σάββατον πρὸ τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐκάστου ἔτους.

Ὁ ἑορτασμός θά λαμβάνῃ χώραν εἰς τὸν Ἱερόν Καθεδρικὸν Ναὸν Ἀγίου Γεωργίου Βροντάδου, τελουμένων Ἀρχιερατικῶς τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν Ἑσπερινοῦ, Ὁρθρου καὶ Θείας Λειτουργίας, τῇ συμμετοχῇ τῶν Ἐφημερίων τῶν Ἑνοριακῶν Ἱερῶν Ναῶν τοῦ Βροντάδου.

Εν Χίῳ τῇ 9ῃ Σεπτεμβρίου 2014

Ὁ Μητροπολίτης

Ο+ Ο ΧΙΟΥ, ΨΑΡΩΝ & ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ ΜΑΡΚΟΣ

Ὁ Ὅσιος Νικηφόρος ὁ Λεπρός ὁ Ἅγιος τῶν Λεπρῶν

Τῆς κ. Πόπης Χαλκιά- Στεφάνου

Α'

Τὸ πνευματικὸ στερέωμα τῆς νήσου Χίου καταυγάζει μία ἀκόμῃ μορφή, ἡ ὁποία ἐπέρασε ἀπὸ τὰ μαρτυρικὰ χρώματά της καὶ παρέμεινε περισσότερο ἀπὸ σαράντα συναπτὰ ἔτη σὲ αὐτά, ὁ Ὅσιος Νικηφόρος ὁ Λεπρός, ὁ Ἅγιος τῶν Λεπρῶν, ὅπως ἀποκαλεῖται.

Γεννήθηκε τὸ 1890 στὴ Λεβεντογέννα Κρήτη, στὸ Τσιλιανὸ φαράγγι μὲ τὴ μαγευτικὴ φυσικὴ ὁμορφιά, δυτικὰ τοῦ νομοῦ Χανίων. Οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς του τοῦ ἔδωσαν τὸ κοσμικὸ ὄνομα Νικόλαος καὶ τὸ οἰκογενειακὸ ἐπίθετο Τζανακάκης. Ὑπῆρξε τέκνο πολυμελοῦς οἰκογένειας. Δυστυχῶς ὅμως ἀπὸ πολὺ ἐνῶρις εἶχε τὴν ἀτυχία νὰ χάσει τοὺς γονεῖς του.

Ὁ παπποὺς του Ἰωάννης Τζανακάκης ἀναλαμβάνει τὴν ἀνατροφή του καὶ φροντίζει νὰ τοῦ μάθει τὰ πρῶτα γράμματα στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο τοῦ χωριοῦ του. Σὲ ἡλικία δεκατριῶν ἐτῶν τὸν ὁδηγεῖ, γιὰ ἀναζήτησι καλύτερης μοίρας, στὴν πόλιν τῶν Χανίων κοντὰ σὲ ἓνα κουρέα, ὅπου μαθαίνει τὴν τέχνη.

Δὲν περνᾷ, ὥστόσο, πολὺς καιρὸς καὶ μὲ τρόπο ἀνακαλύπτει ὁ νεαρὸς Νικόλαος ἐπάνω στὸ σῶμα του τὰ σημάδια τῆς νόσου τοῦ Χάνσεν. (Πότε ἀκριβῶς ἐκδηλώθηκε ἡ νόσος δὲν εἶναι γνωστό· πάντως, ὅταν τὸ 1904 ἄρχισε ἡ λειτουργία τοῦ Λεπροκομεῖου Ἅγιος Παντελεήμων στὴ Σπίνα Λόγγα εἶχε ἤδη προσβληθεῖ ἀπὸ τὴ νόσο).

Πανικοβλημένος προσπαθεῖ μάταια νὰ ἀποκρύψει τὰ σημάδια τοῦ μαρτυρίου του, φοβούμενος μήπως ἡ διαπίστωση τῆς νόσου ἀπὸ τοὺς συνανθρώπους του καὶ ἡ πιθανὴ καταγγελία στὶς Ἀρχές, τὸν ὁδηγήσουν στὸ Λεπροκομεῖο τῆς νησίδας Σπίνα Λόγγα τοῦ Μεραμβελιώτικου κόλπου ἀπέναντι ἀπὸ τὸ χωριὸ Ἅγιος Νικόλαος τῆς Κρήτης· τόπον, ὅπου ἐκλείναν τοὺς καταδικασμένους ἀπὸ τὴ ζωὴ. Ἄλλωστε, μπορεῖ ἀκόμῃ νὰ κύκλοφορεῖ χωρὶς τὸ μυστικὸ του νὰ ἀποκαλυφθεῖ.

Ὅταν ὅμως τὰ σημάδια τῆς λέπρας ἀρχίζουν νὰ γίνονται ἐμφανῆ, ἀποφασίζει νὰ ἐγκαταλείψει τὴν πατρίδα του. Μὲ πλοῖο φθάνει στὴν Ἀλεξάνδρεια, ὅπου ὑπῆρχε ἀκμάζουσα ἑλληνικὴ παροικία.

Σὲ ξένη, τώρα πλέον, χώρα ὁ Νικόλαος μὲ διαφορετικὴ γλῶσσα, θρησκεία, ἥθη καὶ ἔθιμα ἔχει μόνη Προστάτιδα καὶ Ὁδηγὸν τὴν Κυρία Θεοτόκο καὶ συμπαραστάτες τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς συμπατριῶτες του. Κι ἐπειδὴ εἶναι συγκαταβατικός, γλυκομίλητος καὶ κοινωνικός, ὅλοι τὸν ἀγκαλιάζουν μὲ στοργὴ κι ἀγάπη. Στενὴ ἐπικοινωνία διατηρεῖ μὲ τοὺς Ἱερεῖς καὶ τὸν Ἀρχιερέα τοῦ τόπου. Καὶ γιὰ νὰ ἐξοικονομεῖ τὰ ἀπαραίτητα ἐξοδὰ του, διαμονῆς καὶ διαβίωσης, ἐργάζεται τὴν τέχνην ποὺ ἔμαθε στὸ κουρεῖο.

Ἡ ἀσθένειά του, ὥστόσο, βρίσκεται διαρκῶς σὲ ἐξέλιξη. Μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου τὰ σημάδια τῆς νόσου ἔχουν γίνει πλέον σαφῶς ἐμφανῆ στὰ χέρια καὶ τὰ πόδια. Ἰδιαίτερα ἀνησυχεῖ μήπως τὸ μυστικὸ του ἀποκαλυφθεῖ καὶ τότε τὸν συλλάβουν καὶ τὸν κλείσουν στὴν ἀπομόνωση, στὸν τάφο τῶν ζωντανῶν νεκρῶν.

Μέσα σὲ αὐτὴ τὴν τόση του ἀπελπισία ἀποφασίζει νὰ ἐξομολογηθεῖ τὸ πρόβλημά του στὸν χιακῆς καταγωγῆς Ἀρχιερέα τῆς πόλης. Μὲ περιστῇ ἀγάπη ὁ Ἀρχιερέας στέκεται κοντά του καὶ τὸν ἐνισχύει καὶ μὲ λόγια καὶ μὲ ἔργα. Σὰν στοργικὸς πατέρας φροντίζει νὰ τὸν βοηθήσει καὶ νὰ τοῦ βρεῖ λύση. Γνωρίζει τὸν Προϊστάμενον τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου τοῦ Λεπροκομείου Χίου, τὸν Ἱερομόναχον Ἀνθιμο Βαγιάνο, ποὺ ἔχει ἀναδειχθεῖ Ἄγγελος ἀγάπης γιὰ τοὺς λεπροὺς ἀσθενεῖς. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸ γράφει ἐπιστολὴν, μὲ τὴν ὁποῖα ἐξιστορεῖ τὴν ἀσθένειαν τοῦ νεαροῦ Νικολάου καὶ τοῦ ζητεῖ μία θέση γιὰ τὸν ἐξαιρέτου ἥθους καὶ χαρακτῆρα Νικόλαο μὲ τὴν ἀνεπίληπτη διαγωγὴ καὶ συμπεριφορὰ.

Ἔτσι, τὸ 1914 καὶ σὲ ἡλικία εἴκοσι τεσσάρων ἐτῶν ὁ ἀτυχὲς νέος, ἐφοδιασμένος μὲ μία συστατικὴ ἐπιστολὴ καὶ μὲ ἓνα μικρὸ χρηματικὸ ποσόν, ἀποχαιρετᾷ γνωστοὺς καὶ φίλους, καὶ ταυτόχρονα τὴν ἐλευθερίαν, καὶ ἐπιβιβάζεται στὸ πλοῖο, ποὺ θὰ τὸν φέρει στὸν Τσεσμέ, τὴν Κρήνην τῆς Μ. Ἀσίας· καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μὲ πλοιάριο φτάνει στὴ Χίο.

Στὸ Λωβοκομεῖο Χίου

Ὁ Προϊστάμενος τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Λαζάρου Λωβοκομείου (Λεπροκομείου) πατέρας Ἀνθιμος τὸν δέχεται μὲ καλωσύνη κι ἀγάπη. Τὸν βοηθεῖ μάλιστα οὐσιαστικά, ὥστε νὰ μπορέσει νὰ ξεπεραστεῖ τὸ σοβαρώτατο πρόβλημα ποὺ δημιουργήθηκε, ἐπειδὴ ὁ Νικόλαος, ὡς μὴ Χιώτης, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα σύμφωνα μὲ τὸ Καταστατι-

κό του Λωβοκομείου να νοσηλευθεί δωρεάν στο Ίδρυμα. Άλλως, έπρεπε να πληρώσει τριάντα χρυσά λοΐζια (τουρκική χρηματική μονάδα), ποσόν που ήταν αδύνατον να διαθέσει ο πτωχός ασθενής. Τα χρήματα αυτά κατέβαλε κατά μαρτυρία της Ήγουμένης του Ι. Παρθενώνος της Παναγίας της Βοηθείας Βρυαίνης ο ίδιος ο πατέρας Άνθιμος· και τούτο από τις εισφορές, τις όποιες συγκέντρωνε με σκοπό την άνέγερση Παρθενώνος, τόν όποιον, λίγα χρόνια αργότερα, ο Τερομόναχος έκτισε. Κατά την ίδια μαρτυρία ο Νικόλαος ούδέποτε έξέχασε τη χειρονομία αυτή του Γέροντα Άνθίμου· ήταν δια βίου ευγνώμων προς εκείνον, δοξάζοντας πάντα και εύχαριστώντας τόν Δωρεοδότη Χριστόν.

Παρά τούς φόβους του νεαρού Νικολάου για την στέρηση της έλευθερίας και την απομόνωσή του στην πολιτεία τών Χανσενικών, τó Λεπροκομείο ή Λωβοκομείο, όπως τó αποκαλούσαν οί κάτοικοι της Χίου, βρισκόταν σέ ειδυλλιακή τοποθεσία, έξω από την πρωτεύουσα της νήσου και προς τή βορειοδυτική πλευρά της πόλεως. Περιελάμβανε τριάντα πέντε μικρά όμοιόμορφα κτίσματα, που τó καθένα από αυτά άπετελείτο από ένα ευρύχωρο δωμάτιο, μία ευρύχωρη κουζίνα με βρύση και τζάκι για τó κρύο και βοηθητικούς χώρους. Στην μέση του κτίσματος ύψωνόταν ο μικρός Ναός του Αγίου Λαζάρου, όπου ή θαυματουργή Εικόνα της Παναγίας της Ύπακοης. Και δίπλα ένα μεγάλο οίκημα, τó όποιο έστέγαζε τή διεύθυνση, τó ιατρείο με τó φαρμακείο και τó μαγειρείο.

Τόν Ναό του Αγίου Λαζάρου στο Λεπροκομείο ή Λωβοκομείο Χίου, κοντά στους αδελφούς του Χριστού, που έμαστίζοντο από τή φοβερή κι επικίνδυνη ασθένεια του Χάνσεν, επέλεξε ο νεαρός Λειτουργός του Ύψίστου πατέρας Άνθιμος τó 1912 για τήν ιερή του διακονία στον Άμπελωνα του Κυρίου. Κοντά του οί πολυάριθμοι ασθενείς του Ίδρύματος βρίσκουν τώρα τόν στοργικό πατέρα, που με άγάπη και φροντίδα τούς άγκαλιάζει όλους. Μαζί τους συντρώγει σέ κοινή τράπεζα κατά τó κοινοβιακό σύστημα, καθαρίζει τις πληγές τους, φροντίζει να μην τούς λείψει τίποτε καί, σαν γιατρός τών ψυχών, προσπαθει να γλυκάνει τόν πόνο τους.

Τώρα πλέον στο Λωβοκομείο Χίου δέν ακούγονται μαλώματα, κατάρες, βρισιές και κακολογίες, αλλά ύμνοι στον Θεό, προσευχές και άσματα. Με τή Θεϊκή Χάρη και τήν άπροσμέτρητη άγάπη του

ἀγαθοῦ λευϊτῆ Ἀνθίμου τὸ Λωβοκομεῖο Χίου δὲν εἶναι πιά τόπος ὁδύνης καὶ στεναγμῶν, ἀλλὰ χῶρος εὐλογημένος· χῶρος ἀνακούφισης, παρηγοριᾶς καὶ πνευματικῆς ἀνάτασης, ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ τάξη καὶ ἡ ὀργάνωση. Οἱ συμβουλευτικοὶ καὶ σοφοὶ λόγοι τοῦ πατρὸς Ἀνθίμου συντροφεύουν κάθε ἀσθενῆ καὶ στέλλουν φῶς καὶ δροσιὰ στὶς βασανισμένες ψυχές τους. Κοντὰ του οἱ ἀσθενεῖς μαθαίνουν πῶς νὰ προσεύχονται, πῶς νὰ ἐξομολογοῦνται καὶ νὰ μεταλαμβάνουν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Πολλοὶ ἀσθενεῖς μεταστρέφονται ὁλοκληρωτικά. Γίνονται βαθειὰ εὐσεβεῖς. Διακονοῦν εὐλαβικά τοὺς πιὸ βαρεῖα ἀσθενεῖς σὲ αὐτὸν τὸν δύσβατο δρόμο τοῦ Ἰδρύματος. Καὶ ἄλλοι ἀποφασίζουν νὰ ἐνδυθοῦν τὸ μοναχικὸ τριβῶνιο.

Στὴ δύσκολη αὐτὴ πάλῃ του μὲ τὸν ἀνθρώπινο πόνο ὁ πατέρας Ἀνθίμος Ὁδηγὸ καὶ Ἀρωγὸ ἔχει τὴν Κυρία Θεοτόκο. Στὴν Εἰκόνα Της, τὴν Παναγία τὴν Ὑπακοή, προστρέχει ἀνελλιπῶς καὶ προσεύχεται μὲ θέρμη. Ἡ θαυματουργή Της Εἰκόνα, ἡ Παναγία ἡ Ὑπακοή, τοῦ ἀποκαλύφθηκε λίγο μετὰ τὴν ἐγκαταβίωσή του στὸν Ναὸ τοῦ Ἰδρύματος, ὅταν σὲ ἐνύπνιο τὸν πρόσταξε: « Λάβε τὴν Εἰκόνα μου κι ἐπιμελήσου τὴν καὶ διὰ μέσου αὐτῆς νὰ ἰδῇς τί θὰ γίνη ἐδῶ μίαν ἡμέραν ».

Μὲ βαθύτατη εὐλάβεια ὁ ἀκάματος λευϊτῆς τῆς Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ Ἀνθίμος τὴν ἀσημοστόλισε καὶ τὴ χρυσοστόλισε. Τὴ θαυματουργικὴ Χάρη τῆς Θεοτόκου ἐπικαλεῖται δακρύβρεκτος. Ἀπὸ τὴν Παναγία Μητέρα ὅλων ἀντλεῖ δύναμη γιὰ τὸ θεάρεστο ἔργο του.

Μοναχὸς στὸ Λωβοκομεῖο

Δύο χρόνια μετὰ τὴν εἰσοδὸ του στὸ Ἰδρυμα ὁ Νικόλαος ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμία του νὰ γίνῃ μοναχός. Εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν πνευματικὴ πορεία τοῦ ἀσθενοῦς Νικολάου μὲ τὶς πολλὰς ἀρετὲς καὶ τὰ χαρίσματα, μὲ τὰ ὁποῖα ὀλοφάνερα κοσμεῖται ἡ ψυχὴ του, ὁ Γέροντας ἀποφασίζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμία του αὐτῇ. Τὴν κουρὰ τελεῖ ὁ ἴδιος ὁ πατέρας Ἀνθίμος καὶ τοῦ δίνει τὸ μοναχικὸ ὄνομα Νικηφόρος.

Μία σημαντικὴ ἀλλαγὴ στὴ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ Νικηφόρου συντελεῖται τώρα. Ἡ ἀσθενεία του βέβαια ἐξακολουθεῖ νὰ ταλανίζει καὶ νὰ κατατρῶγῃ τὸ φθαρτὸ του σῶμα· ἡ ψυχὴ του ὅμως καθαρότερη καὶ λαμπρότερη φέγγει, ὡς φωτεινὸ μετέωρο, ἀρετὲς ἀγιότηας. Ἡ νηστεία, ἡ ἀδιάλειπτη προσευχή, οἱ γονυκλισίες καὶ οἱ ἀγρυπνίες

έχουν πλέον προτεραιότητα στην ζωή του. Συγχρόνως χωρίς να παραμελήσει τὰ πνευματικά του καθήκοντα φροντίζει νὰ προσφέρει, ὅσον μπορεῖ, τὶς ὑπηρεσίες του καὶ στοὺς ἄλλους ἀδελφούς του Ἰδρύματος, προσπαθώντας νὰ τοὺς ἀνακουφίσει ἀπὸ τὶς πάμπολλες δυσκολίες πὺν ἀντιμετωπίζουν. Καὶ γιὰ νὰ ἐξοικονομεῖ κάποιο εἰσόδημα καὶ νὰ συνεισφέρει στὸ Ἰδρυμα, καλλιεργεῖ μέρος τοῦ ἀγροτεμαχίου πὺν αὐτὸ διαθέτει σὲ ὅποιον τρόφιμο τὸ ἐπιθυμεῖ. Μέσα σὲ αὐτὸ καλλιεργοῦνται ὅπωροφόρα δένδρα, κηπευτικά ἢ ἀκόμη φυτεύουν σὲ μικρὰ δοχεῖα φυτὰ, λουλούδια, γιασεμιά, βιγόνιες, φούλια καὶ φτέρες, τὰ ὁποῖα στέλλουν στὴν ἀγορὰ τῆς πόλης, γιὰ τὰ πουλήσουν.

Κι ὅταν οἱ δυνάμεις του ἀρχίζουν νὰ ὑποχωροῦν καὶ ἡ ὄρασή του νὰ λιγοστεύει ἀπὸ τὴν ἀσθένεια, ὁ μικρὸς Θεοδωράκης, πὺν κι ἐκεῖνος σὲ ἡλικία δέκα ἐτῶν προσεβλήθη ἀπὸ τὴ νόσο τοῦ Χάνσεν, τὸν βοηθεῖ πρόθυμα. Γιὰ τὸν πατέρα Νικηφόρο, ὁ Θεοδωράκης λέγει ὅτι εἶναι ἡ ἀγάπη του, ἡ συμπάθεια, ἡ παρηγοριά του. Ἐπὶ γαῖνε στὸ δωμάτιό του γιὰ συντροφιά. Οἱ εὐχὲς καὶ οἱ συμβουλές, πὺν τοῦ ἔδινε, ἦταν πολύτιμος θησαυρὸς γιὰ ὅλη του τὴ ζωή.

Τὶς ὑπηρεσίες του ἀκόμη προσφέρει ὁ μοναχὸς Νικηφόρος στὸ Ναὸ τοῦ Ἰδρύματος τοῦ Ἀγίου Λαζάρου. Κάθε βράδυ κτυπᾷ τὴν καμπάνα τοῦ Ναοῦ καὶ συγκεντρώνει τοὺς ἀσθενεῖς, γιὰ νὰ ψάλλουν μέσα στὴ μαγευτικὴ φύση τοῦ Λωβοκομείου μὲ τὰ γιασεμιά καὶ τὰ διαστίντα τὸ Ἀπόδειπνον καὶ τοὺς Χαιρετισμοὺς τῆς Θεοτόκου. Τὸ πρῶι μὲ τὴ βοήθεια μιᾶς μοναχῆς ψάλλει τὸν Ὅρθρο, ἐνῶ τὶς Κυριακὲς καὶ ἑορτὲς εἶναι ὁ κύριος ψάλτης τοῦ Ναοῦ. Αἰνεῖ τὸν Κύριον μὲ γλυκεῖα καὶ μελωδικὴ φωνὴ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του. Μάλιστα, ὅταν κάποτε ὁ Μητροπολίτης Χίου Παντελεήμων Φωστίνης (1946-1962) τὸν ἄκουσε νὰ ψάλλει εἶπε : « Αὐτὸς ὁ μοναχὸς ψάλλει σὰν ἄγγελος » (Ἐθνικὸς Κῆρυξ, Ἰουλ.17, 1960).

Ἀλλὰ κι ὅταν πλέον ὁ μοναχὸς Νικηφόρος χάνει πλήρως τὴν ὄρασή του ἐξαιτίας τῆς ἀσθενείας του ἐξακολουθεῖ νὰ ὑμνεῖ τὸν Κύριον, χρησιμοποιοῦντας τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς του, τὴν πνευματικὴ του ὄραση· ἐξακολουθεῖ νὰ ψάλλει ἀπὸ στήθους Τροπάρια καὶ νὰ ἐκφωνεῖ τὸν Ἀπόστολο.

(συνεχίζεται)

Τὰ βιοηθικά διλήμματα

τῆς τεχνητῆς ἢ ὑποβοηθούμενης ἀναπαραγωγῆς

Τοῦ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Σπυρίδωνος Λόντου

Υποψηφίου Διδάκτορος Θεολογίας

Ἐφημερίου Ι.Ν. Ζωοδόχου Πηγῆς, ὁδοῦ Ἀκαδημίας

Β'

Σχετικὰ μὲ τὸν ἰσχύοντα νόμο γιὰ τὴν ἱατρικὴ ὑποβοηθούμενη ἀνθρώπινη ἀναπαραγωγή μποροῦμε νὰ καταγράψουμε μερικὲς παρατηρήσεις. Θὰ πρέπη νὰ ἐντοπίσουμε τέσσερα βασικὰ σημεία τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται σὲ τέσσερες γενικὲς θεολογικὲς «ἀρχές», οἱ ὁποῖες παραθεωροῦνται ἀπὸ τὸν νόμο αὐτὸν καὶ μᾶς ἐνδιαφέρουν σημαντικά.

Τὸ πρῶτον εἶναι οἱ ὅροι «γεννητικὸ ὑλικὸ» καὶ «κρυοσυντηρημένο γεννητικὸ ὑλικό». Ὁ ἀδόκιμος ὅρος «γεννητικὸ ὑλικό» ποὺ ὑπῆρχε στὸ νομοσχέδιο, καὶ ὅπως γράφεται στὴν εἰσηγητικὴ ἐκθεση «χρησιμοποιεῖται συμβατικά γιὰ νὰ ὑποδηλώσει τόσο τὸ ἀπλὸ γεννητικὸ ὑλικό, δηλαδὴ τοὺς γαμέτες (τὸ σπέρμα καὶ τὸ ὠάριο) ὅσο καὶ τὸ γονιμοποιημένο ὠάριο», ἀντικαταστάθηκε στὸν ψηφισθέντα νόμο μὲ τοὺς ὅρους «γαμέτες» καὶ «γονιμοποιημένο» ἢ «κρυοσυντηρημένο γονιμοποιημένο ὠάριο», χωρὶς ὅμως τὸ τελευταῖο νὰ λέγεται ἔμβρυο.

Γιὰ τὴν ὀρθόδοξη διδασκαλία τὸ γονιμοποιημένο ὠάριο εἶναι ἔμβρυο – καὶ ἐπομένως ἄνθρωπος ποὺ ἔχει ψυχὴ καὶ σῶμα – γιατί ὁ ἄνθρωπος «ἅμα τῇ συλλήψει ἐμψύχεται» καὶ οἱ λειτουργίαι τῆς ψυχῆς θὰ ἐκδηλωθοῦν ἀνάλογα μὲ τὴν σωματικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου. Ὅποτε, τὸ ἔμβρυο, τὸν ἄνθρωπο, δὲν μποροῦμε νὰ τὸ ὀνομάσουμε ἀπλῶς γεννητικὸ ἢ γενετικὸ ὑλικό, τὸ ὁποῖο μάλιστα μποροῦμε νὰ χρησιμοποιοῦμε γιὰ ἐρευνητικοὺς καὶ θεραπευτικοὺς σκοποὺς. Ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ πειραματόζωο.

Αὐτὸ τὸ ἴδιο μπορούμε νὰ ποῦμε καὶ γιὰ τὰ βλαστοκύτταρα ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιὰ ἐρευνητικούς καὶ θεραπευτικούς σκοποὺς. Δὲν μπορούμε, ἀπὸ πλευρᾶς Ἐκκλησίας, νὰ δεχθούμε ὅτι μέσα στὸ χρονικὸ διάστημα τῶν δεκατεσσάρων ἡμερῶν μποροῦν νὰ γίνουν ἔρευνες στὰ βλαστοκύτταρα ποὺ προϋποθέτουν τὴν καταστροφὴ τῆς βλαστοκύστης.

Στὴν εἰσηγητικὴ ἔκθεση γράφεται ὅτι χρησιμοποιεῖται ὁ ὄρος «γονιμοποιημένο φάριο» «γιὰ νὰ καλύψει τὶς πρῶτες δεκατέσσερες ἡμέρες ἀπὸ τὴν ἔνωση τοῦ σπέρματος καὶ τοῦ φαρίου», στὸ ὁποῖο χρονικὸ διάστημα θὰ γίνωνται σχετικὲς ἔρευνες στὰ βλαστοκύτταρα, μὲ τὴν καταστροφὴ τῆς βλαστοκύστης, γιατί μετὰ τὶς δεκατέσσερες ἡμέρες «κατὰ τὰ διδάγματα τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης, σχηματίζονται οἱ καταβολές τοῦ νευρικοῦ ἰστού». Πρόκειται γιὰ ἓνα χρονικὸ διάστημα ποὺ ὅπως εἶπε ὁ Καθηγητὴς Ἰαν Γουϊλμοντ, ὁ ὁποῖος δημιούργησε τὴν Ντόλι, σὲ συνέντευξή του, εἶναι τεχνικὰ καθορισμένο, μᾶλλον συντηρητικὰ γιὰ νὰ ἐξυπηρετήση ἀπλῶς ἰσορροπίες (Βῆμα τῆς Κυριακῆς 14 Αὐγούστου 2005). Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸ ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη θεολογία, γιατί συνδέεται μὲ τὴν καταστροφὴ τοῦ ἐμβρύου.

Τὸ δεύτερο σημεῖο ἔχει σχέση μὲ τὴν «ἐτερόλογη γονιμοποίηση» ἢ τὸν λεγόμενο «τρίτο δότη» καὶ τὴν λεγομένη «φέρουσα κυοφόρο γυναῖκα» ποὺ κυοφορεῖ, γεννᾷ καὶ ἐπιστρέφει τὸ παιδὶ στοὺς γονεῖς, καὶ τὴν λεγομένη «ὑποκατάστατη μητέρα», ἡ ὁποία προσφέρει τὴν μήτρα της, καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ τὴν κυοφορία τῆς ἁγάμης μοναχικῆς μητέρας. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο καταργεῖται ἡ ἰερότητα καὶ ἡ μοναδικότητα τοῦ γάμου, εἰσάγονται τρίτα πρόσωπα στὴν σχέση μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ὅποτε παύει νὰ λειτουργῇ ὁ ἱερὸς θεσμὸς τοῦ γάμου, ὁ ἔρωτας ὑποβιβάζεται, ὑπάρχει μία ιδιότυπη πράξη μοιχείας, καταργεῖται ἡ μητρότητα τῆς συζύγου.

Τὸ τρίτο σημεῖο ἔχει σχέση μὲ τὸ λεγόμενο «πλεονάζον γεννητικὸ ὑλικὸ» καὶ τὸ λεγόμενο «κρυοσυντηρημένο γεννητικὸ ὑλικὸ» τὸ ὁποῖο, ὅταν δὲν ἐμφυτεύεται σὲ ἄλλο σῶμα, χρησιμοποιεῖται γιὰ θεραπευτικούς ἢ ἐρευνητικούς σκοποὺς ἢ καταστρέφεται.

Όποτε, σὲ αὐτὴν τὴν περίπτωση, ἀκριβῶς ἐπειδὴ τὸ γονιμοποιημένο ὠάριο, ἦτοι τὸ ἔμβρυο, γιὰ τὴν ὀρθόδοξη θεολογία εἶναι ἄνθρωπος, σημαίνει ὅτι ἡ πράξη αὐτὴ συγκαταλέγεται στὴν κατηγορία τοῦ φόνου συγκεκριμένου ἀνθρώπου.

Τὸ τέταρτο σημεῖο ἔχει σχέση μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἱατρικῆς ὑποβοήθησης στὴν ἀνθρώπινη ἀναπαραγωγή, πού εἶναι τὰ ἴδια τὰ παιδιά πού θὰ γεννηθοῦν μὲ διάφορες μορφές τῆς «ἐτερόλογης γονιμοποίησης» ἢ ἀπὸ μία ἄγαμη μητέρα καὶ ἕναν ἄγνωστο πατέρα. Αὐτὸ ἀφορᾷ περισσότερο τὰ παιδιά πού εἶναι δυνατόν νὰ ἔχουν πέντε γονεῖς, ἦτοι τὸ ἀνδρόγυνο πού θέλει νὰ ἀποκτήσῃ παιδιά, τὸν «τρίτο δότη» πού εἶναι ἄγνωστος, ὁ ὁποῖος θὰ δώσῃ τὸ σπέρμα, τὴν «φέρουσα γυναῖκα» πού θὰ ἀναλάβῃ νὰ κυοφορήσῃ τὸ ἔμβρυο καὶ τὴν τρίτη γυναῖκα ἀπὸ τὴν ὁποία εἶναι ἐνδεχόμενο νὰ ληφθῇ τὸ ὠάριο. Ὅποτε γεννιέται μία κατηγορία παιδιῶν, τὰ ὁποῖα στὴν πραγματικότητα εἶναι ὀρφανά, ὅταν ἔχουν πολλοὺς γονεῖς ἢ ἄγνωστους γονεῖς, δύο «πατέρες» καὶ τρεῖς «μητέρες», ὅταν γεννῶνται ἀπὸ ἄγαμες μοναχικὲς γυναῖκες καὶ ἀπὸ ἄγνωστο δότη. Βέβαια, τὸ νομοσχέδιο προσπαθεῖ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοὺς βαθμοὺς τῆς συγγένειας τῶν παιδιῶν αὐτῶν, ἀλλὰ ὅπως γίνεται ἀντιληπτό, τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι μόνον νομικὸ, ἀλλὰ ὑπαρξιακὸ καὶ ψυχολογικόν.

Εἶναι σαφὲς ὅτι προκειμένου νὰ ἀντιμετωπισθῇ μὲ τὸ νομοσχέδιο ἡ ἐπιθυμία μερικῶν γονέων νὰ ἀποκτήσουν παιδιά, δημιουργοῦνται νέα προβλήματα, ψυχολογικά, κοινωνικά, οἰκογενειακά καὶ θεολογικά. Σίγουρα ἡ οἰκογένεια πού πρέπει νὰ στηριχθῇ ἀκόμη περισσότερο, κλονίζεται.

Καί, βεβαίως, ὑπάρχει ἔντονος προβληματισμός, ὅταν γίνονται τέτοιες προσπάθειες γιὰ νὰ γεννηθοῦν παιδιά, ὅταν παράλληλα σκοτώνονται πολὺ περισσότερα ἔμβρυα καὶ ὅταν ὑπάρχουν σοβαροὶ κίνδυνοι νὰ μεταφερθοῦν σὲ ἐπόμενες γενιὲς διάφορες γενετικὲς ἀνωμαλίες.

Ἡ Ποιμαντικὴ παρέμβαση τοῦ Ἱερέως.

Ἐμεῖς ὡς κληρικοὶ πρέπει νὰ τονίζουμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ σκοπὸς του εἶναι ἡ θέωσις. Μέσα

σὲ αὐτὸν τὸν σκοπὸ βλέπουμε τὴν ἐπευλόγησιν τῶν σχέσεων μεταξύ τοῦ ἀνδρογύνου μὲ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου, ἀλλὰ καὶ τὴν γονιμοποίηση καὶ τὴν κυοφορία τοῦ ἐμβρύου, καθὼς καὶ τὴν γέννησιν τῶν παιδιῶν. Ἡ ἀπόκτησις παιδιῶν δὲν εἶναι αὐτοσκοπὸς γιὰ τοὺς γονεῖς, οὔτε τὰ παιδιὰ γεννιοῦνται γιὰ κοινωνικοὺς λόγους καὶ γιὰ τὴν κοινωνικὴ καταξίωσιν τῶν γονέων, ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνουν τὰ ἀνδρόγυνα συνεργοὶ τοῦ Θεοῦ στὴν δημιουργία καὶ τὴν σωτηρία τῶν παιδιῶν τους. Ὅποτε, οὔτε ἡ φυσικὴ ἀτεκνία στερεῖ κάτι ἀπὸ τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε καὶ ἡ γέννησις πολλῶν παιδιῶν δημιουργεῖ πληρότητα στὸν ἄνθρωπον, ἀφοῦ καὶ ὅταν ὑπάρχουν δὲν ἱκανοποιεῖται πλήρως ὁ σκοπὸς τῆς ὑπάρξεώς του. Ἄν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐκπληρώσῃ τὸν βαθύτερον στόχον του, πὺν εἶναι νὰ φθάσῃ ἀπὸ τὸ κατ' εἰκόνα στὸ καθ' ὁμοίωσιν, τότε θὰ εἶναι ἓνα ἀποτυχημένο ὄν, παρ' ὅλες τὶς ἐπίγειες κατακτήσεις καὶ ἐπιτυχίες του.

Ὁ ἱερὸς Ἰωάννης Χρυσόστομος συμπληρώνοντας τὴ φράσιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «...καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μία...» ἀναφέρει ὅτι «...καὶ ἄνευ τῆς τεκνογονίας γίνονται οἱ δύο σὰρξ μία...»⁸. Ἔτσι, ἡ μὴ ἀπόκτησις τέκνων ἴσως νὰ ἀποτελεῖ μία ἰδιαίτερη κλίση τοῦ Θεοῦ, πὺν προορίζει τὸ ἄτεκνο ζευγάρι σὲ ἄλλου εἶδους διακονία στὴν κοινωνία καὶ τὴν Ἐκκλησία. Στὸ γεγονός αὐτὸ ἐδράζεται καὶ ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δὲ θεωρεῖ τὴν ὑπογονιμότητα ἀσθένεια ἢ ἀναπηρία, ἀλλὰ προβάλλει τὸν πνευματικὸ προσανατολισμὸ στὸ γάμον.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ὅταν χρειασθῇ νὰ ἀντιμετωπίσουμε θέματα πὺν θεσπίζονται μὲ συγχρόνους νόμους, θὰ πρέπει νὰ τὸ κάνουμε πολὺ προσεκτικὰ γιὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:

Δὲν μποροῦμε νὰ δεσμεύουμε τυραννικὰ τὴν ἐλευθερία τῶν ἀνθρώπων, ἀκόμη καὶ αὐτῶν πὺν εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ὡστόσο ἔργον μας εἶναι νὰ ἐνημερώνουμε τοὺς Χριστιανούς, νὰ ὑποδεικνύουμε τὸ θεολογικῶς δέον, γιὰ τὸ ποίως εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ

⁸ Ἰ. Χρυσοστόμου, Ὁμ. IB' εἰς Κολοσσαεῖς, PG 62, 388

άνθρώπου, καὶ νὰ καθοδηγοῦμε πνευματικὰ καὶ προσωπικὰ αὐτοὺς ποὺ ζητοῦν τὴν καθοδήγηση ἀπὸ ἐμᾶς. Βεβαίως, ὅταν ἐξασκοῦμε ποιμαντικὴ καθοδήγηση σὲ προσωπικὸ ἐπίπεδο, τότε θὰ ἀντιμετωπίζουμε τὸ θέμα ὑποστατικὰ καὶ προσωπικά, βλέποντας τὶς ἐσωτερικὲς ἐλλείψεις τοῦ ἀνθρώπου, τὶς ἀναζητήσεις καὶ τὶς προσδοκίες του, πάντοτε μέσα ἀπὸ τὸν τελικὸ σκοπὸ του. Ἡ φυσικὴ ἀτεκνία δὲν εἶναι ἀναπηρία τοῦ ἀνδρὸγύνου καὶ ὅταν ὑφίσταται, καλὸ θὰ εἶναι οἱ ἄτεκνοι γονεῖς νὰ υἱοθετήσουν παιδιὰ.

Ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος σὲ ὁμιλία του στὴν ἐτήσια εἰδικὴ Σύνοδο τῆς Ἑλληνικῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογικῆς Ἑταιρείας (18-12-2004) μὲ τίτλο «ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς ἀπὸ ὀρθόδοξη ἄποψη», ἀνέπτυξε τὸ θέμα γιὰ τὴν «ἀρχὴ τῆς ζωῆς», ὑποστηρίζοντας τὴν διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὅτι «ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει τὴ ζωὴ του μὲ τὴ σύλληψή του στὴ μήτρα τῆς μητέρας του».

Ἀναφερόμενος δὲ στὴν ὑποβοηθούμενη ἀναπαραγωγή γράφει γιὰ τὸ πῶς θὰ ἀντιμετώπιζε ὁ ἴδιος ποιμαντικὰ τὴν περίπτωση ἀνδρὸγύνου ποὺ δὲν μποροῦν νὰ κάνουν κατὰ φυσιολογικὸ τρόπο παιδιὰ καὶ τὸ ἐπιθυμοῦν. Πρῶτον, θὰ τοὺς ρωτοῦσε ἂν μποροῦσαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν ἀτεκνία. Δεύτερον, θὰ τοὺς ρωτοῦσε ἂν ἐξάντλησαν τὶς δυνατότητες ποὺ τοὺς παρέχει ἡ ἐπιστήμη νὰ ἀποκτήσουν παιδιὰ μὲ τὴν ὁμολογὴ ἀναπαραγωγὴ διὰ τῆς σπερματέγχυσης, χωρὶς ὅμως νὰ ἀφήνῃ «πλεονάζοντα ἔμβρυα». Τρίτον, θὰ τοὺς συμβούλευε νὰ υἱοθετήσουν μὲ νόμιμο τρόπο ἓνα ἢ περισσότερα παιδιὰ. Καὶ τέταρτον θὰ τοὺς ἐξηγοῦσε γιὰ «τὰ ἠθικὰ προβλήματα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ ἐτερόλογες γονιμοποιήσεις καὶ ἀπὸ φιλοξενία τοῦ ἐμβρύου σὲ τρίτῃ γυναίκα»⁹.

* * *

⁹ Περιοδικό «Ἐκκλησία», Ἰανουάριος 2005, ἀρ. 1, σελ. 14 κ. ἐξ.

ΟΜΙΛΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΟΛΕΒΑ ΣΤΑ ΨΑΡΑ ¹

(Κυριακή 22.6.2014)

Σεβασμιώτατε,
Ἐνδοξοὶ ἐκπρόσωποι τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων,
Κύριε Δήμαρχε τῆς ἡρωικῆς νήσου τῶν Ψαρῶν,
Αξιότιμοι ἐκπρόσωποι τοῦ Κοινοβουλίου καὶ τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν,
Γενναῖοι Ψαριανοί, ἀπόγονοι τῶν ἡρωικῶν μαχητῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως,

Εὐλογία, τιμὴ καὶ χαρὰ αἰσθανόμαστε ὅλοι ἐμεῖς πού βρισκόμαστε στῶν Ψαρῶν τὴν ὁλόμαυρη Ράχη. Προσωπικά εὐχαριστῶ τὸν Σεβασμιώτατο καὶ τὸν κ. Δήμαρχο γιὰ τὴν τιμητικὴ πρόσκληση πού μου ἀπηύθυναν.

Ἐρχόμαστε ἐδῶ ὡς ταπεινοὶ προσκυνητὲς καὶ ὑποκλινόμαστε μπροστά στὴν Πίστη, στὴν παλληκαριά, στὴν αὐτοθυσίᾳ, στὴ ναυτοσύνη, στὴν ἐθνικὴ προσφορά τῶν Ψαρῶν καὶ τῶν Ψαριανῶν σέ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς Νεώτερης Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

Μάθαμε γιὰ τό νησί σας ἀπὸ τα παιδικὰ μου ἀναγνώσματα καὶ εὐγνωμονοῦμε τοὺς γονεῖς μας καὶ τοὺς δασκάλους μας πού μᾶς προέτρεψαν νὰ διαβάζουμε βιβλία μέ Ἱστορικὸ περιεχόμενο. Μάθαμε ἐπίσης γιὰ τό νησί σας ἀπὸ τα σχολικά μας ἐγχειρίδια, τὰ ὁποῖα στὰ παλαιότερα χρόνια δίδασκαν πραγματικὴ Ἱστορία καὶ προέβαλλαν τὰ πρότυπα τῶν Ἀγίων, τῶν Ἡρώων, τῶν Ἐθνικῶν Ἀγωνιστῶν, σέ ἀντίθεση μέ ὀρισμένα σύγχρονα σχολικά βιβλία. Ἐπιτρέψτε μου νὰ προσθέσω ὅτι ἔμαθα ἀκόμη περισσότερα γιὰ τὰ Ψαρά καὶ τοὺς Ψαριanoὺς ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη σας, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ πνευματικὸς μου. Θὰ ἤμασταν εὐτυχεῖς ἂν ὁ σημερινὸς ἑορτασμός εἶχε Πανελλήνια ἐμβέλεια. Θὰ ἦταν ὄφελος γὰ τό ἔθνος μας, τὴν Παιδείᾳ μας, τὴ Νεολαία μας, ἂν ἡ συμμετοχὴ τῶν Ψαρῶν στοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες γινόταν πιό

¹ Ὁμιλία ἐκφωνηθεῖσα ἐπὶ τῇ 190ῃ ἐπετείῳ τῆς Ἡρωϊκῆς Μάχης τῶν Ψαρῶν (Ἰούνιος 1824).

γνωστή καί διδασκόταν σωστά στά σημερινά ἑλληνόπουλα. Θά ἀποκτοῦσαν νόημα καί περιεχόμενο οἱ σχολικὲς πενθήμερες -καί ὄχι πενταήμερες- ἐκδρομές τῶν Λυκείων μας, ἂν βρισκόταν τρόπος νά ἐπιδιορθοῦν ἀπὸ τὸ Κράτος ὀρισμένες ἐπισκέψεις μαθητῶν ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα ἐδῶ στὰ Ψαρά.

Ὑποκλινόμαστε σήμερα ἐνώπιον τῆς εὐλαβείας, τῆς εὐσεβείας καί τῆς ἀγνῆς Ὁρθόδοξης Πίστεως τῶν Ψαριανῶν καπεταναίων, ναυτῶν καί πυρπολητῶν. Ὁ Κανάρης πάντα πρὶν ἀπὸ κάθε δύσκολη ἀποστολή προσευχόταν καί ζητοῦσε τὴ βοήθεια τῆς Παναγίας καί τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ἡ σημαία τῶν ἐπαναστατημένων Ψαριανῶν εἶχε στό κέντρο τῆς τόν Σταυρό πού πατεῖ καί ταπεινώνει τὴν Ἡμισέληνο, δηλαδή παρουσίαζε καί εὐχόταν τὴ νίκη τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων ἐπὶ τῶν Μουσουλμάνων Ὀθωμανῶν. Ἐλπίζω σήμερα νά μὴν μᾶς ὑποδείξουν κάποιοι νά ὑποστείλουμε ἢ νά κρύψουμε τὴν σημαία αὐτὴ στό ὄνομα μιᾶς κίβδηλης καί οὐσιαστικῶς ἀνύπαρκτης ἑλληνοτουρκικῆς «φιλίας».

Τιμοῦμε τὸν πατριωτισμό, τὴν αὐτοθυσίᾳ καί τὴ μαχητικότητα τῶν Ψαριανῶν σέ ξηρὰ καί σέ θάλασσα. Τὰ μπουρλότα, τὰ πυρπολικά τῶν Ψαρῶν, συνέχιζαν τὴν παράδοση τοῦ Ὑγροῦ Πυρός τῶν Βυζαντινῶν προγόνων μας καί σκορποῦσαν τὸν τρόμο στὸν κατακτητὴ πρὶν καί κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Οἱ μάχες πού ἔλαβαν χώραν κατὰ τὴν καταστροφή τῶν Ψαρῶν τὸν Ἰούνιο τοῦ 1824 ἀπὸ τὸν τουρκικὸ στόλο ἀποδεικνύουν ὅτι σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν θαλασσοφίλητο βράχο ἡ Ἑλληνικὴ Ψυχὴ καί τὸ Ἀμύνεσθαι περὶ Πάτρης εἶναι βαθεῖα ριζωμένα. Ἐβγαλαν καρπούς καί συνεχιζοῦν νά καρποφοροῦν. Ὁ πυρρός τοῦ Ἀντώνη Βρατσάνου πού ἀνατίναξε τὸ Παλιόκαστρο φωτίζει καί σήμερα καί διαλύει τὰ σκοτάδια, τὰ ὁποῖα ἐπιχειροῦν νά μᾶς ἐπιβάλουν ἄλλοεθνεῖς ἐπίβουλοι καί ὀρισμένοι ἐντὸς Ἑλλάδος ἀνιστόρητοι.

Συγκινούμαστε ἀπὸ τὴν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ ὁποία διατρανώθηκε μὲ τὴ συμμετοχὴ Μακεδόνων καί Θεσσαλῶν στὴν ἄμυνα τῶν Ψαρῶν κατὰ τῶν Τούρκων εἰσβολέων ἐκεῖνο τὸ μαῦρο καλοκαίρι τοῦ 1824. Ὡς Μακεδόν, γέννημα -θρέμμα, αἰσθάνομαι ὑπερήφανος γι' αὐτὴ τὴ σελίδα τῆς ἱστορίας τῶν Βορείων Ἑλλήνων. Σημειῶνω δέ ὅτι

στήν ευρύτερη ένότητα τών Πανελλήνων συνέβαλε δημιουργικά ό Κωνσταντής Κανάρης, όταν βρέθηκε κρυφά τό 1821 στή Λάπηθο τής Κύπρου μας γιά νά ξεσηκώσει τόν κλήρο καί τόν λαό τής Έλληνικής Μεγαλονήσου στήν πανεθνική προσπάθεια γιά Άπελευθέρωση. Εϋχομαι νά λαμβάνουμε αϋτά τά μηνύματα καί σήμερα καί νά αγωνιζόμαστε ως ένιαίος Έλληνισμός, Ένδημος, Απόδημος, Κυπριακός καί Βορειοηπειρωτικός, γιά τή διαφύλαξη τής Έθνικής Άνεξαρτησίας καί τήν Οικουμενική διάδοση του Έλληνορθόδοξου Πολιτισμού μας.

Τιμούμε τήν ευρύτερη συμμετοχή τών Ψαριανών στό νεώτερο Έλληνικό γένεσθαι. Μέ τόν Κανάρη πού έγινε στά γεράματά του Πρωθυπουργός, τόν Πιπίνο, τόν Κωνσταντίνο Νικόδημο, Ναύαρχο καί συγγραφέα, τόν Νικόλαο Άποστόλη, τόν Μεγάλο Εϋεργέτη Ιωάννη Βαρβάκη καί τόσους άλλους. Στή Μονεμβασία, στήν Ερμούπολη, στήν Έρέτρια καί στήν Αίγινα, όπου κι αν βρέθηκαν διωγμένοι μετά τήν καταστροφή οί Ψαριανοί, εργάσθηκαν άόκνως γιά τήν άνοικοδόμηση του νέου Έλληνικού κράτους. Όταν ό πρώτος Κυβερνήτης μας, ό Ιωάννης Καποδίστριας, έφθασε στήν Αίγινα τό 1828, βρήκε μεγάλη συμπαράσταση από τούς εκεί έγκατεστημένους προγόνους σας.

Δέν μπορούμε καί δέν πρέπει νά λησμονήσουμε τήν άγριότητα, τή σφαγή, τή βαρβαρότητα. Αϋτά τά στοιχειά πού συγκίνησαν ολόκληρη τήν Άνθρωπότητα καί οδήγησαν τόν Διονύσιο Σολωμό καί τόν Νικόλαο Γύζη νά άποτυπώσουν, ποιητικά ό πρώτος καί ζωγραφικά ό δεύτερος, τήν οδύνη. Αϋτά ακριβώς τά στοιχειά, τά όποία είναι δυστυχώς έμφυτα στον έθνικισμό του γειτονικού μας λαού, όπως φάνηκε καί από τά έγκλήματα του 1919-1922 στή Μικρά Ασία καί στον Πόντο καί του 1974 στή Κύπρο. Άλλοι λαοί έχουν ζητήσει συγγνώμη γιά έγκλήματα πολέμου και Όλοκαυτώματα, οί Τουρκοί όμως όχι.

Οφείλουμε, μέ τήν ευκαιρία αϋτή, νά έκφράσουμε τόν θαυμασμό μας στό δημοκρατικό σύστημα τής Βουλής τών Ψαριανών, τό όποιο έντάσσεται σέ ένα ευρύτερο δίκτυο Όρθοδόξων Έλληνικών Κοινοτήτων επί Τουρκοκρατίας. Οί Κοινότητες άποτελέσαν προέκταση τής Ένορίας, εξέλεγαν μέ ψηφοφορία τούς προεστώς καί συνετέλεσαν σημαντικά

στήν ἑλληνορθόδοξη παιδεία, στήν οἰκονομική ἀνάπτυξη καί στήν κοινωνική ἀλληλεγγύη μεταξύ τῶν ὑποδούλων. Δέν γνωρίζω ἄν περιλαμβάνεται στά σύγχρονα σχολικά βιβλία, ἀλλά θυμοῦμαι ἀπό τήν παιδική μου ἡλικία τό ποίημα τοῦ Ἀλεξάνδρου Πάλλη γιά τόν Κανάρη, πού ἀρχιζε ὡς ἐξῆς: «Ὁλη ἡ Βουλή τῶν Προεστῶν στόν μῶλο συναγμένη...».

Ὡς κατακλεῖδα αὐτῆς τῆς σύντομης προσλαλιᾶς θεωρῶ ὑποχρέωσή μου νά προσθέσω τήν ἀπόδοση εὐγνωμοσύνης ἐκ μέρους ὅλου τοῦ Ἑθνους πρὸς τή ναυτοσύνη, τή ναυτική ἀρετὴ τῶν Ἑλλήνων, τήν ὁποία ἐκπροσωποῦν ἐπαξίως τὰ Ψαρά. Μαζί με τήν Ὑδρα καί τίς Σπέτσες ἔδωσαν ἕναν ἐτοιμοπόλεμο στόλο στήν ἀγωνιζόμενη Ἑλλάδα. Τό «μέγα τό τῆς θαλάσσης κράτος», κατά τή φράση τοῦ Θουκυδίδου, χάρισε ἐπιτυχίες στό ἔθνος καί σέ καιρό πολέμου καί σέ καιρό εἰρήνης. Ἄς εὐχηθοῦμε ὁ Ἅγιος Νικόλαος νά προστατεύει τό Πολεμικό καί τό Ἐμπορικό Ναυτικό μας καθὼς καί τό Λιμενικό Σῶμα- Ἑλληνική Ἀκτοφυλακή, μέ τή δύσκολη ἀποστολή του. Ὁ Διονύσιος Σολωμός στόν Ὑμνον εἰς τήν Ἐλευθερίαν τονίζει ὅτι «ὅμως ὄχι, δέν εἶναι ξένο καί τό πέλαγο γιά σέ», ἐνῶ ὁ Ἀνδρέας Κάλβος μνημονεύει τιμητικά Ὑδραν, Σπετζίνην καί Ψαρά. Ἡ ναυτική τέχνη εἶναι τό παρελθόν, τό παρόν καί τό μέλλον μας.

Σεβασμιώτατε, Κύριε Δήμαρχε, Κυρίες καί Κύριοι,

Ἀτενίζοντας μέ δέος τή Μαύρη Ράχη τῶν Ψαρῶν ἃς ὑποσχεθοῦμε ὅλοι ὅτι δέν θα λησμονήσουμε ποτέ αὐτή τήν ἥρωική θυσία τῶν Ψαριανῶν καί τῶν Θεσσαλομακεδόνων συμπολεμιστῶν τους. Ὅτι θά τιμοῦμε, ὅσο ὁ Θεός μᾶς δίνει υἱεῖα, τοὺς Ἑθνικούς Ἀγῶνες τῶν Πανελλήνων. Ὅτι θά μεταδίδουμε στά παιδιά μας τήν ὀρθή ἱστορική γνώση, χωρίς ψαλιδίσματα καί σκοπιμότητες, ἀλλά καί χωρίς ἐκδικητικότητα πού δέν ἀρμόζει σέ Ὀρθοδόξους Χριστιανούς. Καί ὅτι θά προσπαθήσουμε ὅλοι μας, Ψαριανοί καί φίλοι τῶν Ψαρῶν, νά βοηθήσουμε αὐτό τό ἔνδοξο νησί νά ἔχει μία πορεία δημιουργικῆς καί εἰρηνικῆς ἀναπτύξεως σέ ὅλους τοὺς τομεῖς.

Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν πεσόντων Ψαριανῶν καί ἄλλων Ἑλλήνων κατά τήν ἥρωική μάχη τοῦ Ἰουνίου 1824!

* * *

Θησαυροί σέ απόρριψη

Τοῦ κ. Στέριου Φασουλάκη
Καθηγητῇ Πανεπιστημίου

Όταν τό 1983 ἡ παρατηρητικότητα καί ἡ ἐμπειρία τοῦ κ. Γ. Μαστορόπουλου (ὁ ὁποῖος ὑπηρετήσε ὡς ἀρχαιολόγος καί στή Χίο) ἐντόπισαν στόν ναό τῆς Κοιμήσεως (Παναγίας τῶν Ψαριανῶν), στήν Ἑρμούπολη, τήν εἰκόνα τοῦ «βυζαντινοῦ ξεκινήματος» τοῦ Θεοτοκόπουλου, τοῦ ἀργότερα πολύ γνωστοῦ διεθνῶς ὡς Γκρέκο, κανεῖς δέν πίστευε στό ἄκουσμα. Ἐλάχιστα δείγματα ἔργων τοῦ Θεοτοκόπουλου αὐτῆς τῆς περιόδου ἦσαν γνωστά, ἐπομένως τό νέο εὑρημα εἶχε τήν ἰδιαίτερη ἀξία του γιά τή μελέτη τῆς ἐξελίξεως τοῦ Γκρέκο.

Ἐκτός ὅμως τῆς καλλιτεχνικῆς ἀξίας τῆς εἰκόνας τῆς Ἑρμούπολεως, ἡ ἱστορία τῆς εὐρέσεως ἔχει καί μιᾷ ἄλλῃ ἀξιοσημείωτη σημασία. Δέν βρέθηκε ἡ εἰκόνα σέ καμμιά μεγάλη πόλη, σέ κάποιο μουσεῖο ἢ συλλογή ἢ, τέλος πάντων, σ' ἓνα πολύ φημισμένο καί πολυσύχναστο σημεῖο. Βρέθηκε σέ ἓνα συνηθισμένο ναό μιᾶς μικρῆς ἐπαρχίας, ἀνάμεσα σέ πολλές ἄλλες εἰκόνες. Αὐτή ἡ πλευρά τοῦ θέματος θά πρέπει νά προβληματίσει τοὺς ἐρευνητές καί νά τοὺς ὠθήσει νά ἔχουν τά μάτια τους ἀνοιχτά ἢ, πιό καλά, νά δημιουργήσουν ἓνα ἐρευνητικό καί ἀπογραφικό πρόγραμμα, ἀφοῦ κανεῖς δέν ξέρεי ποιές ἐκπλήξεις μπορεῖ νά παρουσιάσει μιᾷ τέτοια προσπάθεια. Ἀλήθεια, ποίος ὀργανισμός ἢ ποιά ὑπηρεσία θά ἔπαιρνε μιᾷ τέτοια πρωτοβουλία;

Ἐπειδὴ κάποιες τέτοιες προτάσεις ἤχοῦν παράξενα στά ἄσχετα ἀφτιά ἢ μᾶλλον βουλώνουν τά ἀφτιά πού ἀποβλέπουν σέ ἄλλες

ἐπιδιώξεις, θά φέρω δύο παραδείγματα, ἐκτός αὐτοῦ τοῦ Γκρέκο τῆς Ἑρμουπόλεως. Καί τά δύο στή Χίο.

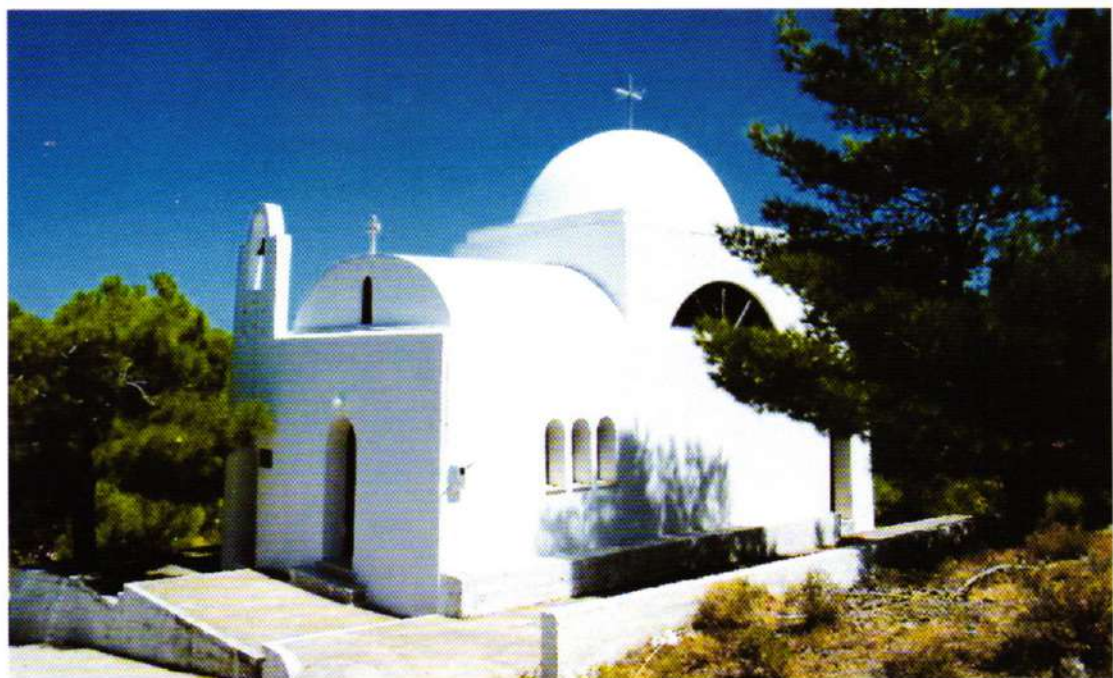
Σέ χωριό τῆς Χίου ἀναζητοῦνται μία παλιά εἰκόνα πολύ καλῆς τέχνης ἑνός ἄγνωστου ἕως τώρα ἀγιογράφου, ἡ ὁποία τελικά βρέθηκε, ὕστερα ἀπό μακρόχρονες προσπάθειες καί ἀναζητήσεις. Χρειάζεται βέβαια συντήρηση ἀλλά ὅταν μελετηθεῖ καί ἀναδειχθεῖ, θά εἶναι καί γιά τό χωριό καί γιά τόν ναό πού τήν ἔχει ὄχι ἀπλῶς καύχημα ἀλλά καί πόλος ἑλξεως.

Τό ἄλλο παράδειγμα εἶναι ὁ ἐντοπισμός ἀπό ἱστορικό τῆς τέχνης μιᾶς ἄλλης εἰκόνας, τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνα αὐτῆς, ὑψηλῆς τέχνης καί πολύ γνωστοῦ ζωγράφου, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἔχει σχέση μέ τή Χίο.

Δέν μπορῶ νά δώσω τώρα περισσότερα στοιχεῖα, ἐπειδή ἡ μελέτη ἀμφοτέρων εἶναι σέ ἐξέλιξη, ἀλλά διερωτᾶται κανεῖς θά ὑπάρξει ποτέ κάποιος ἀπό ὅλους αὐτούς πού κόπτονται γιά τόν πολιτισμό μας νά ἐνδιαφερθεῖ - τουλάχιστον - γιά τίς οἰκονομικές ἀποδόσεις τέτοιων ἐκπλήξεων; Ἡ μήπως ἐνδιαφερόμαστε μόνο γιά τήν κατοχή κάποιας ὑψηλῆς θέσεως ἢ τή χρήση τοῦ πολιτιστικοῦ κηρύγματος ὡς ἐφαλτηρίου πρὸς πολιτική ἢ προσωπική ἐπιδίωξη;

Δέν θά ἀναφέρω τόν ἐξαιρετικά ἐνδιαφέροντα ἐντοπισμό ζωγραφικοῦ ἐργαστηρίου τῶν ΙΖ΄ καί ΙΗ΄ αἰώνων σέ χωριό τῆς Χίου ἀπό τίς ἀρχαιολόγους κυρίες Βάσση καί Βαλάκου, διότι ἀσφαλῶς θά εἶναι γνωστός, ὅμως δέν μοῦ ἐπιτρέπεται νά κλείσω αὐτό τό δημοσίευμα χωρίς νά ἐπισημάνω δημόσια ὅτι εἰκόνες σημαντικῶν ζωγράφων, ὅπως τοῦ Θ. Πουλάκη (ΙΖ΄ αἰῶνας), βρίσκονται ἀπό ἐτῶν ἐγκλωβισμένες σέ ἀποθήκη τῆς Χίου, οὐ μόνον ἀνεκμετάλλευτες ἀλλά καί ἀσφαλῆς τροφή τρωκτικῶν καί ὑγρασίας.

* * *

Ἱερός Ναός Ἀγ. Νικηφόρου Καρδαμύλων Χίου.

Αίθουσα Ἑλληνοαμερικανικοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου
τῆς Χιακῆς Ὁμοσπονδίας Νέας Ὑόρκης

Ἱερός Ναός Κοιμ. Θεοτόκου «Ἐρεθιανῆς» Βροντάδου Χίου.

Ἱερός Ναός Κοιμ. Θεοτόκου «Λατομίου» πόλεως Χίου.